

De

Moeial

Studententijdschrift van de Vrije Universiteit Brussel in samenwerking met BSG, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur - 12de jaargang - nummer 6-7 16 februari 1995

Op de fiets tegen huidige VAO-regeling

Donderdag 26 januari was de Wetstraat de ontmoetingsplaats voor een nieuwe soort betoger, de fietser. Een 40-tal Studenten uit Gent en Leuven op tweewieler trotseerden wind en regen om op ludieke wijze opnieuw de aandacht te vestigen op de problematiek van de Voortgezette Academische Opleidingen (VAO's). (zie ook De Moeial nummer 4) Aan het parlement werden ze verwelkomd door een kleine delegatie VUB-studenten die hen solidair opwachtte.

Eind december besliste de Vlaamse Raad - ondanks het studentenprotest-het onderwijsdecreet 6 goed te keuren. Hierin werd een nieuw financieringsmechanisme voor de VAO's uitgewerkt. Deze hield o.a. in dat vaderlijke staat bij de financiering van deze opleidingen geen rekening meer zal houden met de schommeling van het aantal studenten. De universiteiten krijgen hierdoor een vast bedrag waarmee ze "het" zullen moeten rooien. Enveloppenfinanciering is de naam van deze besparingsmaatregel. Een bevrozing van het budget heeft als gevolg dat de universiteiten, die een stijging van het aantal VAO-studenten kennen, benadeeld zullen zijn. Om het tekort aan inkomsten te compenseren besloot de minister van onderwijs Van den Bossche om de universiteiten de vrijheid te geven om de inschrijvingsgelden van maximum de helft van de VAO's zelfstandig te bepalen. Tot nu toe bestond er een maximum en minimum grens voor het inschrijvingsgeld voor de VAO's, zoals dit trouwens het geval is voor de andere academische opleidingen. Inschrijvingsgelden van 40 000 frank en meer zullen in de toekomst dan ook niet ondenkbaar zijn. Wie in het vervolg na het behalen van een eerste diploma nog een aanvullende of gespecialiseerde opleiding wil volgen, moet binnenkort beschikken over een goedgevulde portefeuille. Aan de democratisering van het onderwijs hebben sommige blijkbaar geen boodschap meer. Wie "economisch" interessante VAO's wil volgen, moet dan maar het nodige geld kunnen ophoesten. Deze liberalisering van het onderwijs zal het voor de minder begoede onder ons moeilijker maken om vrij een studiekeuze te maken. Deze maatregel kadert in de "responsabiliseringscampagne" van onze liefste minister die hiermee de universiteiten meer "autonomie" wil verschaffen. Hiermee wordt impliciet bedoeld dat de universiteiten dan zelf de geplande besparingen mogen doorvoeren. Argumentatie voor deze maatregel was dat er teveel VAO's

waren en te weinig interuniversitaire samenwerking plaatsvond. "We moeten rationaliseren" was het gevolg. Dat het opstarten van interuniversitaire samenwerkingsprogramma's niet van vandaag op morgen kan gebeuren en dat er al een aantal gestart zijn, heeft weinig respons gekregen bij de beleidsvoerders, dat er reeds door de universiteiten zelf gesnoeid is geweest in het VAO-aanbod evenmin. Rationalisatie wordt steeds meer een verbloeiing voor besparing. Nadat er in december reeds duizende studenten in Leuven op straat waren gekomen tegen de plannen van Van den Bossche, was de actie van donderdag 26 januari een signaal om het ongenoegen van de studenten duidelijk te maken. Een kleine delegatie werd door de parlementariërs van de Vlaamse Raad ontvangen. De meesten waren niet echt op de hoogte van deze problematiek en er werd door de studenten beloofd dat onze volksvertegenwoordigers binnenkort een dossier zullen krijgen.

De hele VAO-problematiek is onder de meeste studenten onvoldoende gekend. Een debat ten gronde over het belang en de relevantie van de VAO's is tot heden niet gevoerd. Behoren de VAO's tot het basispakket, hoe zit het met de devaluatie van het basisdiplooma, moeten mensen die door de bedrijfsweld worden gestuurd meer inschrijvingsgeld betalen (en hoe zit het dan met de werkstudenten, waar trekt men de grens)... dit zijn vragen waar een goede dossierkennis voor nodig is, wil men een overwogen antwoord geven. *De Vereniging van Vlaamse Studenten (VVS) organiseert op 15 februari een vormingssessie over de hele problematiek. Discussie over de organisatie en financiering van de VAO's, over de maatschappelijke tendens tot studieduurverlenging... de VVS wil de geïnteresseerde student informeren (tel. 02/223.05.05.)*

H.A.

Het Grote APOSTEL interview

Studiekring Vrij Onderzoek en De Moeial brachten een bezoekje aan Leo Apostel, één van de peetvaders van het Vrij Onderzoek. De VUB en het Vrij Onderzoek zijn nauw met elkaar verbonden, denken we maar aan artikel één van het organiek statuut (de "grondwet" van de VUB), dat stelt dat het onderzoek en onderwijs op de Vrije Universiteit het Vrij Onderzoek als beginsel heeft. Reden genoeg om Apostel een paar vraagjes te stellen.

DM: Een van belangrijke schrijvers over het Vrij Onderzoek uit het recente verleden, Chaim Perelman doet in één van zijn teksten het relaas van een impasse aan de Vrije Universiteit in de vooroorlogse periode. Hij spreekt over een gelatenheid en passiviteit waarbij geen antwoord gevonden en zelfs gezocht wordt op het toenmalige vijandig klimaat.

Leo Apostel: Daarna wel, want het is toch een van de weinige universiteiten die gesloten is geworden, die zichzelf gesloten heeft.

DM: Inderdaad. Toch is er een parallel te trekken met de situatie die er nu heerst. Er is weinig of geen discussie op de universiteit merkbaar over de richting waarin de universiteit moet evolueren. Men stelt zich daar ook geen vragen over. Iets wat toch erg contradictoerisch is met het Vrij Onderzoek.

LA: Maar dat is helaas al lang zo. Ik denk dat dat al zeker vijftien jaar zo is.

DM: Wat denkt u dat er aan de basis ligt van dat gegeven?

LA: Daarvoor kan ik verwijzen naar mijn eerste tekst over dat onderwerp. Die ging over de sociaal en psychologische voorwaarden voor Vrij Onderzoek. Eerst bepaalt ge Vrij Onderzoek als een intellectuele activiteit en dan vraagt ge u af welke mens dat kan doen, welke maatschappij dat kan toelaten en bevorderen. Vervolgens tracht ge te tonen dat er sprake is van een nogal speciaal mensentype, met een open maar tegelijk ook gesloten geest. Er moeten heel wat psychologische voorwaarden zijn. En dan tracht ge aan te tonen dat alleen in een pluralistische democratische maatschappij zo iets kan. Maar er is altijd weer het gevaar dat we nu zien, zoals de wetenschapspolitiek of de media die de maatschappij in die richting sturen dat Vrij Onderzoek minder en minder waarschijnlijk wordt.

DM: U bedoelt dat de mogelijkheid tot Vrij Onderzoek ondermijnd wordt door bijvoorbeeld een beperking van de financiële middelen?

LA: Ja, Daar ligt eigenlijk de miserie. Vrij Onderzoek was vroeger een antikatholieke leuze en heeft in die zin nog altijd zijn reden van bestaan maar de mensen zitten niet voortdurend te zeggen dat ze antikatholiek zijn, dat gegeven is een beetje op de achtergrond komen te liggen. Nu moet er een andere inhoud aan gegeven worden. Maar

dat moet een actuele en sociaal politieke inhoud zijn. Maar daarover is er grote onenigheid. Mijn ervaring is dat het altijd de liberalen tegen socialisten zijn of de communisten tegen de socialisten of de anarchisten tegen de niet-anarchisten en dus ziet ge dat er geen eensgezindheid bestaat onder mensen die allemaal denken dat ze het beginsel onderschrijven. Dat leidt dan tot de reactie, zoals ik in mijn leven veel heb meegemaakt, van 'laten we dat potje maar gesloten houden, als we er beginnen aan te prullen, dan krijgen we ruzie binnen de kortste tijd'. De autoriteiten hebben ook niet graag dat er zoveel gevochten wordt want dan wordt het moeilijk om te besturen. Die willen overigens ook geen conclusies trekken uit hun persoonlijke visie.

DM: Misschien moet er terug een traditie van het vertoog opgebouwd worden?

LA: Zonder twijfel. Ik denk dus dat ge door te zoeken naar de psychologische en sociologische voorwaarden voor Vrij Onderzoek kunt komen tot een politieke lijn in een bepaalde historische context.

DM: Maar hoe lost ge dan het probleem op dat die voorwaarden aan het verdwijnen zijn?

LA: Door een of andere vorm van politieke actie te organiseren.

DM: Maar op dit moment blijkt daar absoluut geen interesse voor te bestaan.

LA: Misschien kunt ge die dan maken. Doch ik denk niet dat mensen die op een universiteit studeren een full time politieke belangstelling hebben. Maar ge kunt tonen dat het Vrij Onderzoek een inhoud heeft. En bovendien zou het wel eens kunnen dat we een soort mens en maatschappij krijgen die het Vrij Onderzoek onrealiseerbaar maken. Als de studenten daarvan overtuigd zouden kunnen worden tijdens hun studententijd, dus dat het een inhoud heeft en dat het bedreigd is en dat er ge u er positief voor kunt inzetten, dan kan je hopen dat ze na hun studententijd tenminste die politieke en pedagogische richting in zullen gaan dat ze de voorwaarden voor de mogelijkheid van de realisatie van Vrij Onderzoek mee helpen realiseren. Dus een grote politieke beweging aan de universiteit zie ik niet op gang komen. Ik denk zelfs niet dat het nuttig zou zijn. Maar tijdens de studententijd van mijn generatie is er wel aan een bewustzijnsvorming gewerkt. Een aantal onder ons hebben dat au serieux genomen. En dat heeft later een beetje de politieke optie beïnvloed, later als we al lang afgestudeerd waren. Maar er moet geen partij van het Vrij Onderzoek

groeien natuurlijk. En het zijn niet de studenten die de staat gaan redden. Ik denk dat er moet gewerkt worden aan een uitdiepen van de ethische en sociaal-psychologische betekenis van het onderschrijven van het Vrij Onderzoek.

DM: Dus werken aan de bewustwording...

LA: ... van wat het inhoudt en wat de positieve gevolgen zijn. En vervolgens waarom ge het zo belangrijk vindt. Waarom zet ge dat in uw ethica centraal? Welke soort waarden moet ge hebben om zo'n eigenlijk toch burgerlijk intellectueel beginsel te onderschrijven. Wie doet er nu aan onderzoek? Zelfs als het een regel is of een norm. Dan is het misschien een ondergeschikte regel die niet zo belangrijk is? Er zijn veel andere dingen die veel belangrijker zijn zoals rechtvaardigheid, gelijkheid, productiviteit ... Dat is allemaal veel belangrijker dan Vrij Onderzoek. En dan is daar ineens een groep mensen die zeggen 'dat is nu onze centrale waarde'. Wat veronderstelt dat dan? Welk waardensysteem ligt daarachter?

vervolg op pagina 2

INHOUD	
VAO's	1
Interview met Apostel	1
Vervolg Apostel	2
Student-Aid	3
Bangladesh	3
Vormingsdag	4
De Costra:	5
Een bespreking	
Opinie: objectief	9
Opinie: MLB	9
Kultuurkrant	10
Geletterde mensen	11
Dulijn: impressie	12
BSG-agenda	12
Gekleurd/niet gekleurd	12
Rechtzetting	12

Lieve lezer, uw Moeial verscheen met een weekje vertraging. De redactie verkoos iets later uit te komen om u in te lichten over het Costra-rapport (pagina 5 tot en met 8). Dit belangrijke rapport kan de basis zijn voor de beleidsopties van de VUB naar de 21ste eeuw toe. Veel leesgenot!

De Redactie

I.M.F. EN DE WERELDBANK ZORGEN VOOR EEN NETTO KAPITAALTRANSFER... VAN ZUID NAAR NOORD

Het gaat niet goed met de Derde Wereld. Alle leningen, ontwikkelingshulp en investeringen ten spijt hebben de meeste Derde Wereldlanden geen uitzicht op de verbetering van hun rampzalige situatie. Integendeel zelfs, Afrika bv. gaat er zwaar op achteruit. Zo is het gemiddeld inkomen in Afrika het laatste decennium jaarlijks met 2% gedaald, de investeringen zijn gehalveerd en de werkloosheid verviervoudigd. Eén van de mogelijke verklaringen voor de catastrofe die zich in het zuidelijke deel van onze planeet afspeelt is de economische, politieke en financiële wurggreep waar de Derde Wereldlanden in terecht gekomen zijn door zich in een schuldschroef te werken.

De Schuldencrisis

Het ontstaan van de schuldenproblematiek moet begin jaren 70 gezocht worden. De westerse banken zaten toen met massa's petro-dollars die ze op om het even de welke manier terug probeerden uit te lenen. Vooral de Derde Wereldlanden bleken een populaire bestemming. Er ontstond zelfs een opbod tussen de Westerse banken om hun geld te 'mogen' lenen aan deze landen. Daarbij werd de besteding van deze fondsen helemaal niet nagegaan. De aanwending van de geleende middelen zorgde er echter voor dat de ontlenende landen deze schulden nooit zouden kunnen terugbetalen en in een ware schulden crisis zouden terechtkomen.

Het was immers helemaal niet uitzonderlijk dat deze leningen werden besteed voor militaire uitgaven of zelfs voor luxe - uitgaven van plaatselijke dictators. Dit soort toepassingen zorgde er dus voor dat het geleende geld in de vorm van onproduktieve aankopen direct naar het Westen terugstroomde terwijl het generaties mensen in de derde wereld zijn die voor de terugbetaling mogen instaan. Leningen voor projecten die wel bedoeld waren om de economie te stimuleren droegen echter ook bij tot de verhoging van de schuldbelasting met weinig of geen positieve gevolgen voor de betrokken landen. Ze waren immers bedacht in de studiekamer van economen van o.a. de wereldbank zonder rekening te houden met de plaatselijke situatie en de gevolgen voor de bevolking en het leefmilieu. Deze waren dan ook vaak rampzalig.

In 1982 krijgt de schulden crisis van de Derde Wereld dan plots internationale bekendheid wanneer de financiële toestand van een aantal Derde Wereldlanden zo uitzichtloos is geworden dat ze de terugbetaling van de schulden moeten stopzetten. In eerste instantie breekt er paniek uit in de Westerse landen: vele banken (vooral Noord Amerikaanse) dreigen immers overkop te gaan en dus vertonen de Westerse regeringsleiders plots interesse voor de schuldenlast van de derde wereld. Indien hun bezorgdheid oerrecht was geweest dan hadden ze ingezien dat door een combinatie van factoren het geleende geld al in een veelvoud was teruggestroomd naar het Noorden (terugbetalingen, renteverhogingen, kapitaalvlucht, verslechterde ruilvoet, repatriëring van winsten, ongunstige wisselkoersen, technische afhankelijkheid).

Hun bezorgdheid ging echter eerder uit naar het overeind houden van de banken. Alle schuldenherstructurerings-, verminderingen en -conversies die zouden volgen zouden dit doel dus dienen. Daarbij aarzelden de overheid zelfs niet om compensatiemechanismen voor de verliezen uit te werken. (Dit economisch en politiek systeem is dus voor een privatisering van de winsten maar een collectivisering van de verliezen). Op deze manier zijn de banken er in geslaagd een explosieve situatie te beheersen die ze zelf gecreëerd hebben.

De structurele aanpassingsprogramma's

Dit kan echter niet gezegd worden van de Derde Wereldlanden. Hun schuldenberg is nog steeds groter dan ze dragen kunnen. De schuldenherstructurering was in hun geval enkel bedoeld om te terugbetaling te kunnen hervatten. Nu het grootste gevaar voor de Amerikaanse banken geweken was gingen de V.S. inzien hoe afhankelijk en kwetsbaar de derde wereld wel was door haar enorme schuldenlast. Ze ging deze dan ook gebruiken om de Derde Wereld op een subtiele manier te domineren. Het instrument dat ze daarvoor bij uitstek gingen gebruiken was het Internationaal Monetair Fonds (I.M.F.) en haar zusterinstelling de Wereldbank.

Dit zijn met de U.N.O. gelieerde instellingen; het IMF is opgericht om het internationale monetair verkeer in goede banen te leiden en de Wereldbank om groei bevorderende projecten te helpen financieren. In deze instellingen geldt echter het principe 1 dollar 1 stem i.p.v. 1 land 1 stem.

De V.S. hebben als grootste economie van de wereld dan ook een doorslaggevende invloed in de deze instellingen. Het belangrijkste pakket van maatregelen dat de schuldenlanden werd opgelegd via het I.M.F. als gevolg van de schulden crisis kreeg de naam structurele aanpassingsprogramma's (S.A.P.). Het is een explosieve cocktail van maatregelen die de verdere terugbetaling van de schulden moet garanderen door een budgettaire en monetaire schoktherapie. Concreet worden de volgende maatregelen opgelegd: devaluatie, bezuinigingen op de overheidsuitgaven (gezondheid en onderwijs), liberalisatie van de prijzen, privatiseringen, liberalisatie van de buitenlandse handel (afschaffen importtarieven). Het zou ons te ver leiden om gedetailleerd in te gaan op alle gevolgen van deze politiek. Het is echter in ieder geval overduidelijk dat ze voor het overgrote deel van de bevolking een echte ramp zijn: de toegang tot het onderwijs, de gezondheidszorg wordt voor het grootste deel van de bevolking afgesneden en zelfs het verwerven van basisvoedsel wordt problematisch. Nu zou men cynisch kunnen stellen dat dit niet het doel was van de SAP's, hun doel was immers de gezondmaking van de overheidsfinanciën door stimuleren van de export. Ook dit doel is echter niet bereikt: de gelijktijdige toepassing van export-stimulerende maatregelen in afzonderlijke derde wereldlanden leidt immers tot overaanbod en dit heeft onvermijdelijk een ineenstorting van de prijzen als gevolg. Zo bevinden de Derde Wereldlanden zich in een nog slechtere situatie als voor de toepassing van de SAP's.

De schuld wordt politiek misbruikt

De rampzalige gevolgen voor de landen waar de SAP's worden

toegepast zijn dus duidelijk. De geïseerde landen gaan hier dus niet van harte toe over. Ze hebben echter geen keus: de uitvoering van de SAP's is een voorwaarde voor het bekomen van nieuwe leningen en steun waar deze landen afhankelijk van zijn voor de terugbetaling van hun schulden.

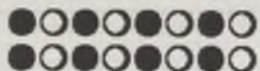
De V.S. grijpen de voorwaardelijkheid van de leningen echter aan om nog andere voorwaarden toe te voegen: de liberalisering van de wereldhandel (die vooral de westerse multinationals goed uitkomt) en een pro - westerse binnenlandse en buitenlandse politiek. Als verrechtvaardigend versierel werd onlangs aan dit lijstje ook respect voor mensenrechten en democratie toegevoegd.

Ik hoop dat ik hiermee jullie interesse en verontwaardiging heb opgewekt en verwacht jullie dan ook op ons debat over de ontwikkelingspolitiek van het IMF en de Wereldbank, georganiseerd door Student Aid-VUB en Solvay.

Volgende sprekers worden verwacht - Luc Hubloue (adjunct-kabinetsecretaris van het ministerie van Financiën) - Anke Hintjens (Comitee voor de opheffing van de derde wereldschuld) - Prof. Rik Van Aershot (voorzitter van de raad van bestuur VUB, verbonden aan de nationale bank)

Moderator is Marcel Kerf (BRTN - radiojournalist)

Vanbellefont Janusz namens Student Aid-VUB

METISLESSEN

Deze bestaan al enkele jaren in LLN en zouden dit jaar uitgebreid worden tot VUB, RUG, KUL, ULB, en andere? Jaja, maar waar gaat het om? Een professor van de moederinstelling staat 1 of 2 uur af aan een doctoraatsstudent uit de Derde Wereld. Deze laatste kan vanuit zijn achtergrond een andere blik werpen op de onderzochte materie. Aldus kan de relativiteit van de kennis aangetoond worden. Ook de scheefgetrokken Noord-Zuid-verbindingen komen aan bod. Deze activiteit lijkt ons ideaal omdat voor één keer het intellectuele karakter en het bereiken van een groot publiek - zo vaak onvermijdelijk - wel kunnen samen gaan. Het is dan ook de bedoeling dat niet alleen de studenten die verplicht zijn dat specifiek vak te volgen, maar ook alle geïnteresseerden aanwezig zijn. Dit in hun overtuiging dat de nieuwe kijk en de levendige discussie die daarop moet volgen veel interessanter zijn dan die andere les (die ze dan maar (nog) eens zullen brossen) of dan de zoveelste namiddag doorgebracht in het Kulturkaffee. contactadres: Studiekring Vrij Onderzoek, gebouw Y naast het KK Tel.: 02/6292328

Student Aid week 1995 van 20 tot 24 februari

Hopelijk hebben de selecties voor waagstuk jullie aandacht niet afgeleid naar VTM en waagstuk, maar beseffen jullie dat dit slechts een manier was om geld in te zamelen voor de alombekende jaarlijkse Student Aidweek. Ja, dit is inderdaad een organisatie die de grote studentenmassa wil bewust maken van de Derde Wereldproblematiek. De geestverruimende activiteiten zullen dit jaar doorgaan in de week van 20 tot 24 februari. Neen, jullie zullen niet overladen worden met activiteiten en de bierkettingen of melkplassen ten bate van de Derde Wereld zullen er niet bij zijn. Gezien de beperkte mankracht werden we immers gedwongen tot een selectief aanbod: geen louter ludieke, studentieke activiteiten, wel inhoudelijke - was onze beslissing.

Genoeg blabla, DE AGENDA:

*van 13 tot 24 februari stand Student Aid in Cafeteria met Student Aideditie van Knack en verkoop van onze T-shirts

*MAANDAG 20 FEB.: WERELDKWIS 20u onder de aula op voorhand inschrijven aan onze stant in Cafeteria

*DINSDAG 21 FEB.: STUDENTENORGANISATIES IN DERDE WERELDLANDEN 20u onder de aula: een ronde tafelgesprek met vertegenwoordigers van deze organisaties over hun werk, politieke activiteit. In samenwerking met MLB.

*DONDERDAG 23 FEB.: IMF DEBAT 20u aulaQa. In samenwerking met Solvay.

B.S.A.-VUB viert feest

Op 25 februari viert de "Bangladesh Student Association-VUB" feest, ter herdenking van de decennialange "taalstrijd". Of dacht U soms dat dergelijk fenomeen zich enkel in ons landje heeft voorgedaan? Toen de Britten zich in 1947 uit de Indische gebieden terugtrokken, deelden zij het gebied op in twee staten: Pakistan en India. Het huidige Bangladesh werd Oost-Pakistan, hoewel het door een 2000 kilometer brede strook Indisch grondgebied gescheiden lag van de rest van Pakistan. In dit "Oost Pakistan" sprak de (Bengaalse) meerderheid "Bangla". De Pakistaanse overheid legde echter het "Urdu" op als enige officiële taal in heel Pakistan. Als reactie hierop ontstond de "Bangali Language Movement", die eiste dat het Bangla ook erkend zou worden als officiële taal, naast het "Urdu". De eerste doden in deze taalstrijd vielen op 21 februari 1952, toen regeringstroepen het vuur openden op een studentendemonstratie. Het conflict zou duren tot december 1971, toen Pakistan zich terugtrok en de staat Bangladesh opgericht werd, met Bangla als officiële taal. Al degenen die in deze strijd hun leven gaven worden geëerd op de Language Movement Day ("Shahid Dibash" in het Bangla).

De viering heeft plaats op 25 februari in aula Qb, vanaf 17.00 uur. Na een korte herdenkingsrede (in het Bangla, natuurlijk) volgt de

hoofdbrok: een kleurrijk spektakel met traditionele muziek en dans. Het publiek wordt bovendien vergast op typische bengalse lekkernijen. Een aanrader voor al wie zijn culturele horizon wil verruimen. De inkom is gratis!

B. Vatteroth, FORSTIS

"EN DAARNA" bedendaags multicultureel ballet van de RATLAS COMPANY, in een choreografie van de Timur Atlas en Sam Usher, op muziek van George Dekerpel.

"Duizendjarige stad. Gelaat van staal en spiegelglas. Inwendig gebroken botten. In je schoot je begerige jeugd, veronachtzaamd, want niet blank genoeg. Laat haar dansen in je verwarde grijze baard.

En daarna is een bedendaags ballet, uitgevoerd door jongeren van verschillende origine. Met als thema "Jongeren in de Grootstad" vertellen deze jongeren hun verhaal, gretig en constructief.

In de schouwburg van het "Centrum voor Amateurkunsten", Veeweydestraat 24-26, 1070 Brussel. Voorstellingen: Donderdag 23/2 (première), vrijdag 24/2, zaterdag 25/2, telkens om 20.00 uur. Tickets: 300/200(-26,+65) reservaties: 02/520 03 44

DE VOLGENDE, NIET TE MISSEN, MOEIAL-FILM:

IF ****

Wisdom is the principle thing,
therefore get wisdom :
and with all thy getting
get understanding.

Met Richard Warwick alias Alex in Clockwork Orange in de hoofdrol. Productie door Michael Medwin & Lindsay Anderson, regie door de laatste. Zeldzame, originele copie! 21-02... Qd...

Historiek en achtergronden van het onderwijsbeleid

De eerste spreker op de vormingsdag was Karin Verelst. Deze filosoof-bioloog is op de VUB al jaren gekend door haar actief werk in de studentenpolitiek. In haar uiteenzetting trachtte Karin Verelst een korte historiek te schetsen van de evolutie in het onderwijs, en de samenhang tussen de verschillende wetgevingen en rationalisaties weer te geven.

In de jaren '60 was er een democratiseringsgolf die hand ging met de industrialisering (en met de Vlaams-Waalse splitsing): onderwijs moest openstaan voor iedereen en er was een nood aan hogeschoolde werkrachten. Er werd dan ook een reorganisatie doorgevoerd van de wetgeving en de interne structuren van het onderwijs.

De jaren '70 zorgden voor heel wat opschudding in het universitaire onderwijs. De opeenvolgende oliecrisis hadden een economische crisis in de tweede helft van de jaren '70 tot gevolg. Dit leidde uiteindelijk tot een drastische verhoging van de inschrijvingsgelden (hou je vast: van 1.500 BEF naar 10.000 BEF!). Deze maatregel werd onthaald op een felle reactie van de studenten.

Niettemin werd tot in de jaren tachtig een maatschappelijk beleid gevoerd waarbij de overheid althans in principe geld ter beschikking stelde van maatschappelijk relevante instanties "in het algemeen belang". Een typevoorbeeld hiervan is de ondertekening van het sociaal charter van de VN in 1983 dat het gratis onderwijs voor iedereen tot einddoel heeft.

Er deed zich in de jaren '80 een mentaliteitsverandering voor die een technocratische en economistische kijk op het niveau van onderwijsbeleid en wetenschappelijk werk (en niet alleen daar) inluidde. In Engeland bijvoorbeeld reduceerde Thatcher de universitaire studietijd tot drie jaar; er was nood aan hogeschoolde arbeidskrachten, de productie en efficiëntie moesten verhoogd worden om de concurrentiepositie te behouden (al het "niet-functionele" moest achterwege gelaten worden: 'curriculum wordt 'opleiding').

In de jaren '80 trok de E.G. meer en meer reële macht naar zich toe. Het E.G.-rapport over onderwijs, het Memorandum on Higher Education stelde onderwijs gelijk aan een markt van vraag en aanbod die op elkaar afgesteld dienen te worden. Dit in navolging van het onderwijsrapport van de Europese grootindustrie, verenigd in de European Round Table of Industrialists. Deze tekst stelde bijvoorbeeld letterlijk dat het maar eens gedaan moest zijn met de luxe van mensen te laten studeren wat zij zelf willen. Volgens dit industriële-rapport moesten de nationale eigenheden vervangen worden door een "Europese harmonisering" en dit in functie van de competitiviteit. Er moest dus op Europees niveau een stroomlijning komen in functie van de internationalisering, om aldus "een Europese dimensie" te creëren. Het op deze visies gebaseerde Memorandum onttekende een golf van protest. Vanuit verschillende hoeken werd er gelobbyd en zoveel mogelijk informatie verspreid. Een groep prestigieuze en invloedrijke universiteiten dobberden mee met deze stroom; een mooie gelegenheid om hun "concurrenten" uit te schakelen en bovendien was er geld te verdienen! In '85 werden zij op initiatief van Leuven in een netwerk van "van christelijke oorsprong zijnde" universiteiten verenigd. Hun lobbywerk omvatte o.a. het uitdelen van erectoraten aan Europese hoogwaardigheidsbekleders. Onder vnl. Belgische druk (de VUB speelde daarin een aanzienlijke rol) moest men uiteindelijk inbinden. Van den Bossche stemde tegen in de Europese onderwijsministerraad - en het Memorandum werd afgevoerd, een belangrijk, zij het tijdelijk succes. Eindelijk zijn we aanbeland bij het u aller welbekende en beruchte

Coensdecreet, dat gekenmerkt wordt door rationalisatie. Rationaliseren betekent hier zoveel als besparen in functie van "kwaliteitszorg", concurrentie, efficiëntie en de maatschappelijke controle. Deze prioriteiten worden expliciet op de Europese rapporten gebaseerd. De grondwettelijke vrijheid van onderwijs maakt rechtstreeks ingrijpen echter quasi onmogelijk, zodat men vooral onrechtstreeks het onderwijs en onderzoek aan de universiteiten tracht te beïnvloeden, bijvoorbeeld door middel van het financieringssysteem. Deze tendens zet zich ondertussen voort in het hele onderwijsstelsel.

De eigenlijke doelstellingen van een unief zijn volgens het Decreet onderwijs, onderzoek en "maatschappelijke dienstverlening". In haar advies over het Coensdecreet koppelt de Raad van State deze dienstverlening aan het "algemeen belang" en kent er aldus ook een niet-economische relevantie aan toe. In het Coensdecreet berust het mechanisme waarmee een waarde aan iets wordt toegekend enkel en alleen op geld. De ideologie achter het Coensdecreet is het installeren van een "onderwijsmarkt" in Vlaanderen. Deze doelstelling viel niet toevallig samen met de belangen van de grootste en beste en meest concurrentiële universiteit in Vlaanderen, de Katholieke Universiteit Leuven (Coens was een CVP'er).

De opvolger van wijlen Coens, ons aller Luc Van den Bossche is op de Coenstrein gesprongen (Sire, er zijn geen socialisten meer, alleen nog sociaal-technocraten!) en heeft het proces nog versneld. Hij heeft een aantal administratief-technische maatregelen getroffen om "optimaal" van de financiering gebruik te maken.

Karin Verelst concludeert dat de unief meer en meer wordt binnengetrokken in het domein van de markt en stelt dat dit kenmerkend is voor de hedendaagse maatschappij, waarin alles steeds meer gemercantiliseerd en "goebetiveerd" wordt en waarin het leven uiteindelijk gereduceerd wordt tot een functioneel radertje met als enige waarde een financieel bedrag. Maar dit zal ook haar einde betekenen.

geen bevoegdheid over onderzoek, tenzij economisch (denken we maar aan de EGKS en EURATOM). Het belang van het energie-onderzoek is de laatste jaren sterk afgenomen. Vanuit de liberale gedachte is het taboe om bedrijven te subsidiëren. Om dit te omzeilen werden mechanismen gecreëerd die ideologisch correct zijn: kaderprogramma's. Een onderzoeksgroep krijgt bijvoorbeeld 4 miljoen van de Europese Unie, maar moet dan zelf op zoek gaan naar 4 miljoen "matching funds". En waar zullen ze die vinden?

Vranckx haalde dan ook de European Round Table of Industrialists aan, een lobbygroep van industriëlen, die de wenselijkheden en krachtlijnen voor de wetenschap wil bepalen. (wetenschap en dus ook het wetenschappelijk onderzoek in functie van de belangen van de bedrijven!) Europese projecten scheppen een context. Men moet competitief zijn, "excellent" is het adjectief bij uitstek in dergelijke kringen. Een onderzoeksgroep moet groot zijn, een "kritische" massa. In Vlaanderen worden tegenwoordig dan ook een aantal nieuwe structuren opgericht ter schaalvergroting van het onderzoek. Vlaanderen is bijvoorbeeld goed in het domein van de biotechnologie, dus gaat men zich de inspanning daarop concentreren en verschillende universiteiten verplichten samen te werken. Het gevolg van deze logica is dat men niet meer geïnteresseerd is in het lange-termijn-onderzoek, dat niet direct rendabel is. Zo belandt men in

een "platte economische race". Onderzoek moet snel en flexibel zijn, en moet inspelen op de trends. Ook op de VUB kan men dit merken. Sterke onderzoeksgroepen die goed in de markt liggen zullen verder worden versterkt, want men zal externe gelden kunnen aantrekken. Maar dit betekent wel dat kleinere, bescheiden maar niet noodzakelijk minder fundamentele of belangrijke onderzoeken minder financiële middelen zullen ontvangen. Ann Vranckx zei dan ook dat het nu niet meer een kwestie van "publish or perish" is maar juist "perish". An Vranckx belichtte de betekenis van het huidige wetenschapsbeleid voor de vorser zelf. Zo kwam de doctoraatsopleiding, die een "morele" verplichting is, ter sprake. De universiteiten krijgen namelijk geld wanneer men doctorandi "opleidt", terwijl een doctoraat volgens de wet nog steeds een

origineel proefschrift is- en wil het niet alle betekenis verliezen "ook moet blijven. Zo wordt het steeds moeilijker als individuele onderzoeker te werk te gaan, men verwordt steeds meer een radertje in een doctoraatsfabriek, waar elk zijn deeltje doet." Ge moet uw métier kennen en niet te veel vragen stellen".

Doctorandi hebben tegenwoordig bijna geen perspectieven, ze zijn te duur voor de arbeidsmarkt. Het probleem met de tewerkstelling in het onderzoek, is dat er vele doodlopende doctoraten zijn. Een vorschlooppaan wordt dan ook de volgende jaren veel moeilijker. Ten slotte riep An Vranckx op om de samenwerking tussen studenten en vorsers vorm te geven en elkaar bewust te maken van de typische problemen van de ander.

HA

DE HERFINANCIERING VAN HET ONDERWIJS.

Als afsluiter van de Vormingsdag rond Onderwijs kwam Georges Moreau, leraar en lid van de commissie onderwijs van de PTB/PVDA, aan het woord. Hij publiceerde reeds meerdere artikels rond het onderwijs in België in *Etudes Marxistes* (Institut d'Etudes Marxistes, Brussel, nr. 2 van 09/89 en nr. 11 van 09/91). In zijn uiteenzetting besteedde hij aandacht aan een drietal onderwerpen: de evolutie van het Belgisch onderwijsbudget en een vergelijking ervan met andere OESO-landen, de maatschappelijke en vooral economische inzet van het debat rond die gelden en ten slotte een heroriëntering ervan, naar de principes van bovengenoemde partij.

Is ons onderwijs te duur? Dit is een vraag die veel gesteld wordt in overheids- en academische middens. Indien we de evolutie van het Belgische onderwijsbudget (in percentage van het BNP) onder de loep nemen zien we dat er in de periode 1960-1980 zwaar geïnvesteerd werd. Het uitbouwen van een nieuwe onderwijsvorm (VSO) en de nood aan gekwalificeerd personeel in het bedrijfsleven zijn hiervan de belangrijkste oorzaken. Met de economische crisis van begin jaren tachtig kwam er een ommezwaai en werden systematische bezuinigingen (procentueel en rekening houdend met de inflatie) doorgevoerd. Door de verdere regionalisering van het onderwijs in de jaren negentig stagneerde het onderwijsbudget. De uitgekeerde enveloppes worden enkel aangepast bij stijging van het inflatie- of geboortecijfer. Een toename van leerlingen of de nood aan nieuw pedagogisch materiaal zoals computers kunnen er enkel voor zorgen dat er binnen het vastgelegde budget verschuivingen plaatsvinden. Als we kijken hoe we het er op internationaal vlak van af brengen valt het op dat het overheidsbudget (in % v.h. BNP) voor onderwijs in België gevoelig hoger ligt dan in de meeste OESO-landen. Hier dienen we volgens de heer Moreau enkele kanttekeningen bij te maken. Zo zijn er bijvoorbeeld landen als Duitsland en de Verenigde Staten waar een substantieel deel van de gelden voor het onderwijs afkomstig zijn uit de bedrijfswereld. Tevens moet de specifieke situatie inzake schoolgaande jeugd in ons frietlandje in beschouwing genomen worden. Bij ons zorgt onder meer de schoolplicht tot 18 en de hoge misluktingsgraad in secundair en hoger onderwijs - daar waar in andere landen verplichte clausulering, ingangsexamens en andere mechanismen er voor zorgen dat de vrije keuze van de leerlingen beperkt is - paradoxaal genoeg voor een proportioneel hoger aantal gediplomeerden. Anders gesteld: het is beter te kijken naar de uitgaven per leerling, rekening houdend met de koopkracht van dat uitgegeven geld. Dan blijkt België wonderwel ergens in de middenmoot te hangen

qua uitgaven voor het onderwijs. Waarom wordt er dan zoveel heisa gemaakt rond de kosten van het Belgisch onderwijs? Volgens Georges Moreau dient men hierbij rekening te houden met het algemeen economisch klimaat. Allereerst is er de financiële crisis van de Belgische staat die gepaard gaat met besparingen in het onderwijs. Hierbij dient men wel een onderscheid te maken tussen de lineaire besparingen (voor elke instelling hetzelfde) van begin jaren tachtig en de meer recentere gediversifieerde besparingen (waarbij bijvoorbeeld een onderwijsstak of een school geïsoleerd wordt). Daarnaast speelt ook de verhoging internationale concurrentie tussen de ondernemingen een rol. Dit was onder meer aanleiding tot het bekende memorandum over het hoger onderwijs in de Europese Gemeenschap (12/91). Hierin wordt de rol van het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek expliciet in dienst van het evoluerende bedrijfsleven gesteld. Wijzigingen in de arbeidsmarkt zoals het opkomen van halfzijdse banen en een relatief hoge werkloosheid bij afgestudeerden uit het hoger onderwijs versterken deze gedachtegang nog. Een korte termijn visie dus, die de vrijheid van de student (in spe) sterk kan beknotten en het voortbestaan van het fundamenteel onderzoek - werk van lange adem met weinig directe maatschappelijke toepassingen - hypothekeert. De gevolgen voor het Belgisch onderwijs blijven niet uit. De geplande netoverschrijdende fusies het HOBU bijvoorbeeld. Die mastodontscholen krijgen een grote financiële autonomie, waardoor ze zelf kunnen beslissen hoe en waaraan ze het aan hen toegekende budget kunnen besteden. Georges moreau ziet hierin een bedreiging voor kleinere, economisch weinig rendabele studierichtingen. Daarenboven vreest hij dat het lerarenkorps in die scholen ten prooi zou kunnen vallen aanrn dergelijke

(vervolg op pagina 11)

WETENSCHAP of BELEID?

De tweede spreker op de vormingsdag was An Vranckx. Deze VUB-vorser was o.a. nauw betrokken bij de analyse van het "Memorandum on higher education" en was actief in de studentenvertegenwoordiging. Het onderwerp van haar lezing was het wetenschapsbeleid op Vlaams, nationaal, Europees en lokaal (universitair) niveau.

An Vranckx bracht van bij de aanvang de relevantie van deze problematiek voor de studenten naar voren. De studenten van vandaag kunnen immers de wetenschappers van morgen zijn. Daar waar de wetenschap vroeger het cultuurpeil van een maatschappij mee bepaalde, draagt zij nu bij tot het welvaartspeel ervaar en krijgt zij steeds meer een economische betekenis. In haar uiteenzetting trachtte zij de achtergronden en krachtlijnen van het huidige wetenschapsbeleid weer te geven.

In het fundamenteel onderzoek zijn de universiteiten de belangrijkste actoren, indirect omdat het aansluit bij de onderwijsopdracht van deze instellingen, direct door onderzoeksmandaten die worden vrijgemaakt. Naast de universiteiten telt men ook verschillende onderzoeksinstellingen als het KMI (meteorologie), EPIDEMO (epidemiologie), VITO (onderzoek naar de impact technologie), IMEC (micro-electronica)...

Een van de gevolgen van de federalisering is volgens Vranckx dat de samenwerking tussen de Vlaamse en Franstalige instellingen

enigszins vergemakkelijkt is, aangezien ze niet meer in een directe concurrentiepositie verkeren. De vraag is wel of dit de concurrentiestrijd tussen de Vlaamse instellingen onderling niet heeft versterkt. Bovendien heeft de federalisering in Vlaanderen economisch planning onderzoek meegebracht, denken we maar aan "Vlaanderen 2002" van minister Van den Brande. In het Vlaams wetenschapslandschap stelt men een vrij recente wildgroei aan instellingen en beurzen vast. Drie grote onderverdelingen kunnen hierin worden aangebracht: onderwijs (bv. toelagen voor universitaire werking, NFWO (fundamenteel onderzoek), algemeen wetenschappelijk beleid (bv. beurzen IWT, vroeger IWONL), industriële vernieuwing (bv. IMEC). Onderzoek is een werk van lange adem dat niet direct tot resultaten leidt. Onderzoeksinstellingen moeten mogelijk maken dat onderzoek niet alleen commercieel is en enkel gericht naar de bedrijfssector.

Ook het wetenschapsbeleid op Europees niveau kwam uitgebreid aan bod. Voor Maastricht had Europa

De Costra

Naar aanleiding van het rapport van de Commissie Strategie over de beleidsalternatieven voor de VUB - bijlage van De Moecial - nummer 6-7 - 12 de jaargang - 16 februari 1995.

The Burgtheater in Vienna (1888)

"Its design was reputedly technically rather advanced, since electric lights were used to illuminate the stage. But in its ground-plan the auditorium was shaped like a lyre, with the stage at the top. The resulting design looks very elegant on paper and no doubt helped Semper and Hasenauer to win the competition. In practice it meant that some of the boxes were so positioned that they actually faced away from the stage. The wealthy families who subscribed to these boxes were evidently less interested in drama than in self-display. The grandeur of the Burgtheater, like that of the Ringstrasse as a whole, expressed the triumph of façade over function."

(TIMMS (Edward). *Karl Krauss: Apocalyptic satirist. Culture and catastrophe in Habsburg Vienna*. London, Yale university Press, 1986, p. 22.)

Dit citaat is een beschrijving van de sfeer die wij ervoeren bij het lezen van het "Costra"-rapport. Dit rapport werd opgesteld door vier "wijzen" (Prof. R. Van Geen, de voorzitter, Ere-rector Prof. B. De Schutter, Prof. Emeritus S. De Vriendt en Prof. G. Martens, Prof. aan de ULB en ook onderzoeksdirecteur SOLVAY) die samen de Commissie STRategie vormden. De Raad van Bestuur vroeg deze 4 heren om een aantal beleidsalternatieven te formuleren voor de VUB. Op basis van een "interne audit" stelde ze een "strategische beleidsanalyse" op. Door talrijke individuele gesprekken, verslagen, nota's,.... lichte ze de VUB door wat leidde tot een "sterkte-zwakke" analyse van de situatie.

Ofschoon de voorstellen in dit rapport niet noodzakelijk beleidsmaatregelen zijn, worden ze toch wel opgevat als bepalende indicatoren voor de toekomst van de VUB. Het is wel onduidelijk of deze tekst een beleidsrapport of een gewone discussietekst is. De rector, Els Witte, haalde tijdens haar openingstoespraak de noodzaak aan om het debat te beginnen over de strategie die de VUB als volledige kwaliteitsuniversiteit in de 21ste eeuw moet brengen: "Zeker in periodes van uitdagingen is het ook voor universiteiten noodzakelijk aan strategische planning te doen. De scharnierperiode waarin de VUB zich bevindt maakt de nood aan een dergelijk globaal plan, waarin prioriteiten worden gelegd, meer dan urgent. Hoe groter de participatie van de universitaire gemeenschap aan dit plan, des te meer kans tot slagen heeft het." De voorzitter van de Costra stelt - in een brief aan de Raad van Bestuur van 7 februari, als inleiding voor het debat over Costra, dat het de taak van de Costra niet was om een strategisch plan, een meerjarenplan met de doelstellingen en objectieven van de VUB voor het volgende decennium op te stellen. Deze taak is weggelegd voor het nieuwe academische beleid en de nieuwe administratieve top die moet aangesteld worden, aldus de voorzitter. Toch is het aanwerven van een nieuwe administratieve top wel een element in het 61-bladzijden tellende rapport. Condradicie? De onduidelijkheid over het doel van dit rapport kan niet ontkend worden.

Dir rapport werd op 7 februari voorgelegd aan de Raad van Bestuur. Hierna volgen de discussies op facultair niveau en tenslotte zal er begin maart een algemene vergadering worden gehouden (één in Jette en één in Etterbeek). Daarenboven is het rapport via internet verspreid en is het op verschillende plaatsen beschikbaar. Getuigt dit niet van een goede democratische werking in de besluitvorming van de VUB? Misschien wel, maar bij de opstelling van het rapport was enkel de top van de academische geleding rechtstreeks betrokken. En er is slechts één maand tijd om deze belangrijke tekst te bediscussieren. Bovendien zal de algemene vergadering slechts twee uur duren. Opmerkelijk weinig als men wil praten over de toekomst van onze vrije universiteit, niet waar?

Identiteit is imago???

Voor we beginnen met een grondige kritische doorlichting van dit rapport moeten we al de basisidee, nl sterkte/zwakke analyse in vraag stellen. Een bezinning over 'de toekomst van een universiteit' mag ons inziens niet vertrekken vanuit een economische analyse. Financiële moeilijkheden zijn immers slechts een symptoom van de maatschappelijke constellatie.

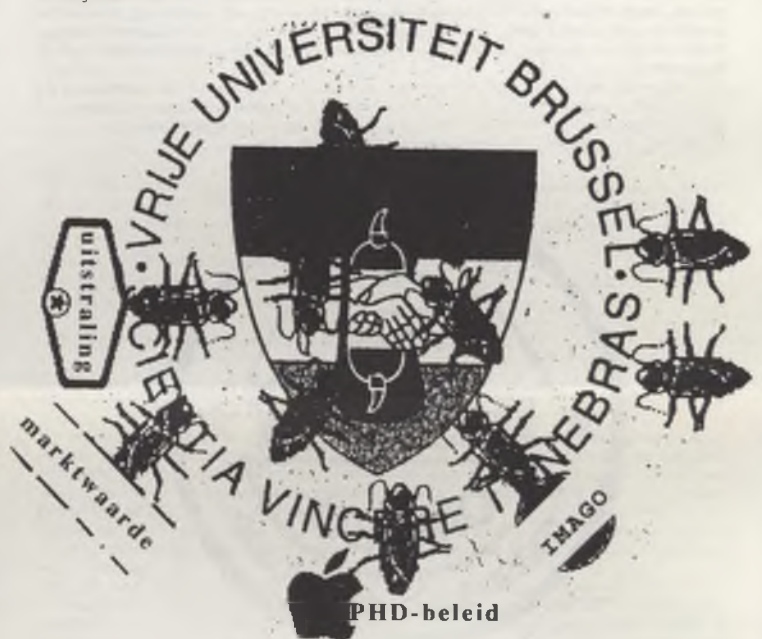
Men zou dan ook moeten vertrekken vanuit een 'filosofisch' opnieuw evalueren van de positie van een vrije en vrijzinnige universiteit in de gewijzigde maatschappelijke constellatie. "De eerste COSTRA-nota: Deze is vooral gericht op de prioritaire materies. Ze formuleert een reeks suggesties aangaande beheer en beleid." (COSTRA, p. 4) Frappant is ook dat onderwerpen als sociaal beleid, democratisering van de structuren en het vrij onderzoek (naar het schijnt ooit eens de basisgedachte achter de oprichting van een universiteit) moeten wijken voor Public Relations. Het PR beleid vormt natuurlijk niet het enige hoofdstuk van deze nota, maar het is wel de norm in functie waarvan alle andere themas - waaronder zelfs onderzoek en onderwijs- gedefinieerd worden. Hiervan getuigen volgende citaten:

"De VUB beleeft een identiteitscrisis. Haar imago loopt het risico van degradatie. Haar invloed op het wetenschappelijke, culturele, maatschappelijke en politieke vlak neemt niet langer toe." (COSTRA, p.2)

"Waar de kwaliteit van het onderzoek ontegensprekelijk, maar onrechtstreeks, een positieve invloed heeft op de aantrekkingskracht van de universiteit vergroot. Een grotere toelof van de studenten, vooral veroorzaakt door de reputatie van onderwijs en begeleiding in de kandidaturen, verhindert (hopelijk) een vermindering van de subsidiëring; in het beste geval stelt het een hogere subsidiëring in het vooruitzicht." (COSTRA, p. 5)

"De EU- kaderprogramma's: zal voor de universiteiten in het algemeen, de VUB in het bijzonder (gezien haar sterk aandeel in dit type onderzoek) negatief evolueren. De Europese kaderprogramma's zijn nu duidelijk industrieel gericht. Een herdefiniëring van een strategie (via "partnership en subcontracting"?) dringt zich op." (COSTRA, p.24)

Wat nu volgt is een analyse en literatuurstudie van het rapport. Deze zal de interne positieve communicatie zeker niet in de hand werken, maar er zijn toch andere kanalen die aangewend kunnen worden om de schijn op te houden dat de VUB binnen enkele jaren nog een 'universiteit' zal zijn.

Inhoud

Algemeen kan men stellen dat het Costra-rapport geen rekening houdt met de discussies die de afgelopen jaren aan de VUB gevoerd werden. De analyse die gemaakt werd tijdens het decanendebat vorig jaar geldt ook voor deze tekst. "Bovendien is er bijna niemand onder de profen of de studenten van ook maar iets op de hoogte. Maar de beslissingen worden wel genomen, schijnbaar bij consensus en altijd op louter administratieve (het decreet Coens) en financieel-budgetaire gronden. Maar de beslissingen sturen de instelling wel degelijk en onomkeerbaar in een welbepaalde "gespecialiseerde" en technocratische richting." (De Moecial 8, 11de jaargang). En wij die dachten, samen met pro-rector Dejaegere trouwens dat de VUB als "vrije" universiteit slechts bestaat in en door openbare vormen van discussie en argumentatie. De beslissingen worden, zo blijkt nu, genomen op grond van een soort technische evaluatie van docenten en de cursussen die zij doceren. Deze evaluaties die indertijd voorgesteld werden als een indicatie naar de docent toe worden in dit document misbruikt om bepaalde faculteiten of docenten onder druk te zetten. Men kan zich tevens vragen stellen omtrent de waarde die men aan dit cijfermateriaal kan hechten. Zo bestaat bijvoorbeeld het gevaar dat de beste cijfers voor de populairste professor worden gegeven zonder dat daar enige onderwijskundige argumentatie voor bestaat.

Deze tekst betekent een totale annihilatie van de grondslagen van de VUB. We vragen ons af waarom de "founding fathers" van de VUB (Prof. Van Geen, Prof. De Schutter,...) en mensen die nauw betrokken zijn geweest bij o.a. het afschieten van het memorandum over Hoger onderwijs (Prof. Witte,...) dergelijke standpunten verdedigen. Lijden de beleidsmensen misschien aan collectief geheugenverlies?

"Beleidsvoorlichting: Deze is vandaag onvoldoende aanwezig zowel naar buiten als naar binnen toe. Op het ogenblik waarop de universiteit het mikpunt is van een aantal maatschappelijke vraagstellingen (gaande van verantwoording, rationalisatie, financiering over de productiviteit, relevantie tot en met europeanisering en internationale netwerking) is weinig of niets bekend over de stellingen of houdingen van de VUB. Enkele voorbeelden t.a.v. EG-evoluties (memorandum H.O., Socrates, Kaderprogramma's,...) ..." (COSTRA p.34)

Nochthans is er een uitgebreide berichtgeving op de VUB geweest over het Memorandum en de Kaderprogramma's en nam de VUB wel een duidelijk standpunt in over deze materie. Bovendien was er toen een sterk uitgesproken houding tegen het Memorandum en zijn logica. Omdat dit standpunt (92) zeer belangrijk is en de basisprincipes van onze humanistische universiteit onomwonden weergeeft hebben we besloten deze te publiceren (zie bladzijde 8). De Costra-nota geeft echter blijk van een totaal verschillende houding:

"De VUB moet zich inpassen in de veralgemeende trend van studenten- en ZAP-mobiliteit, vooral - maar niet exclusief - binnen de Europese Unie. Dit brengt niet alleen een culturele, educatieve en linguïstische meerwaarde voor de student, maar leidt ook tot netwerking met de betrokken instellingen, wat een weerslag kan hebben op de sector onderzoek en het meelopen in consortie, onvermijdelijke voorwaarde om in EU-kaderprogramma's aan bod komen. De evolutie naar Europese uitmuntendheids-universiteiten in het raam van het Socrates-programma kan verrijkende (?) gevolgen hebben voor de instelling indien de boot gemist wordt." (COSTRA p.17).

Consortium betekent: tijdelijke vereniging van kapitalisten of ondernemingen om voor een gezamenlijke rekening een financiële of handelsoperatie uit te voeren (inz. het plaatsen van leningen.)

Rector Dejaegere tijdens de openingszitting in het academiejaar 1992-1993 over de krachtlijnen van de onderzoeksstrategieën van de Europese Commissie (i.v.m. het vierde kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling 1994-1998):

"... Ten eerste loopt het zgn. subsidiariteitsbeginsel als een rode draad door het meerjarenplan. Lees: de Commissie zal de prioriteiten stellen. Welke? Het antwoord is duidelijk. Megaprojecten met een internationaal karakter, geavanceerde producten en deze activiteiten van onderzoek en ontwikkeling die - en ik citeer - "de markt structureren". Voorts zullen deze activiteiten rond twee thema's dienen te draaien: de industriële vernieuwing en de technologie ten dienste van de maatschappij.

Men mag aldus stellen dat, kwa onderzoek en onderwijs, de visie van de EEG coherent is. De universiteiten moeten hun activiteiten organiseren met het oog op imperatieven van economisch succes, zodanig dat de concurrentiepositie van de Europese gemeenschap verbeterd wordt. Is dit wel de zending van de universiteit?..."

Ofschoon het woord decentraliseren meermaals voorkomt, wijst de inhoud van de tekst eerder in de richting van een grotere centralisatie en het wegnemen van de individuele vrijheid van student, assistent en professor. Decentraliseren betekent in de tekst eigenlijk gewoon een herverdelen van de middelen, het gaat niet om de decentraliseren van de bevoegdheid. Ook de standardisatie van het onderwijs en onderzoek wil men vergroten onder het mom van de efficiëntie.

"Het aldus bepaald forfaitair gedeelte, dient verder verdeeld te worden over entiteiten, waarbij erover dient gewaakt dat deze basis-eenheid voor "middle management" niet te klein is. De Faculteit (cfr. infra) lijkt hiervoor aangewezen. Verdeling over kleinere eenheden is weinig zinvol omdat de kritische massa dan te klein is, evenals het te verdelen bedrag, wat overigens demotiverend kan werken." (COSTRA, p. 52)

De betekenis van het begrip universiteit in een maatschappelijke context komt nergens in de tekst naar voren. "Universiteit" kan bovendien niet losgezien worden van zijn historische oorsprong die zoals het begrip "universitas" zelf al aangeeft andere betekenissen heeft dan bv efficiëntie, vrije markt, rationaliseren,...

Met volgend citaat proberen we duidelijk te maken wat de geest van een universiteit betekent.

"De echte universiteit, zei hij, heeft geen specifieke plaats. Hij bezit geen goederen, betaalt geen salarissen uit en ontvangt geen materiële bijdragen. De echte universiteit is een geesteshouding. Het is de geweldige erfenis aan het rationele denken die door de eeuwen heen aan ons is overgedragen zonder aan een specifieke plaats gebonden te zijn. Het is een geesteshouding die door de eeuwen heen werd bewaard door een groep mensen die van oudsher de titel professor dragen, maar zelfs die titel is geen onderdeel van de werkelijke universiteit. De werkelijke universiteit is niets anders dan het eeuwig voortbestaande complex van de zuivere rede.... Maar deze tweede universiteit, de wettige erkende dienst, kan niet onderwijzen en er komt geen nieuwe kennis of of een andere benadering van ideeën uit voort. Het is helemaal niet de echte universiteit. Het is alleen maar een kerkgebouw, de omgeving, de plaats waar gunstige omstandigheden worden geschapen waaronder de echte kerk kan bestaan.

Er blijft nog altijd verwarring bestaan bij die mensen die dit onderscheid niet zien, zei hij; mensen die denken dat de heerschappij over de kerkgebouwen ook de heerschappij over de kerk inhoudt. Zij beschouwen professoren als mensen die in dienst zijn van de tweede universiteit en die daarom ook, zodra ze daartoe de opdracht krijgen de rede moeten laten rusten, of die zonder morren bevelen moeten accepteren, precies zoals de werknemers in andere bedrijven dat doen." (uit "Zen en de kunst van het motoronderhoud", R. Pirsig; eerste editie, 1974)

Onderwijs

De filosofie van het onderwijs zoals voorgesteld in het COSTRA-rapport stuurt ons in de richting van het Vesalius College, dat blijkbaar dienst doet als hefboom voor hervormingen in Angelsaksische zin: werken in kleine groepjes, afschaffen van "slechte" hoorcolleges, meer didactisch materiaal, een zogenaamde optimale begeleiding van de studenten.... De schijnbaar studentvriendelijke voorstellen zijn een eerste stap in de richting van een outputfinanciering (financiering in functie van het aantal afgestudeerden).

"Een niet-specifieke begeleiding in de eerste kandidatuur is dan ook een absolute noodzaak (decreet!). Het nagestreefde doel moet zijn: het aanleren van zelfstandigheid (zelfstandig handelen en denken)" (COSTRA, p. 6)

Is het doel van het decreet het aanleren van zelfstandigheid? Kan dit aangeleerd worden via slides en ander didactisch materiaal?

"Als algemene kennis van het vakgebied moet beschouwd worden de onmisbare algemene kennis die de basis vormt voor de specialisatie en uitdieping in de tweede cyclus" (COSTRA, p.7) (over de kandidatuursjaren)

Moet de kennis die onderzocht wordt in de eerste kandidatuur in functie staan van de volgende studiejaar? Is het niet zo dat de "niet-buikbare" kennis over een vakgebied de student een globaler beeld over zijn vakgebied biedt, ook zonder dat een specifiek deel van de leerstof hem noodzakelijk in de volgende jaren van pas komt? En is het licentiaat niet de basisopleiding en het doctoraat de specialisatie?

"Het is onvermijdelijk - en goed - dat de toenemende diepgang van het onderwijs, dat nu vaker gepaard gaat met onderzoek, tot een steeds grotere specialisatie leidt. Hierbij mag echter niet uit het oog verloren worden dat de moderne maatschappij van onze afgestudeerden een steeds grotere openheid, een grotere beschikbaarheid voor nieuwe synergieën en betere communicatievaardigheden vereist. Daarom is het noodzakelijk dat in onze programma's plaats gemaakt wordt voor interdisciplinaire ontmoetingen en confrontaties" (COSTRA, p. 8)

Is interdisciplinariteit nodig omwille van een tijdsgebonden vraag van de maatschappij (= de markt?). (synergie betekent samenwerking; in het bijzonder innige samenwerking tussen kerk en staat zoals in het Byzantijnse rijk.). Het streven naar interdisciplinariteit is vanzelfsprekend een doel op zich. Het is niet nodig dit te rechtvaardigen door wat bedrijven eisen van de moderne afgestudeerden.

"In het recente verleden heeft men kunnen lezen dat de ULB eraan denkt om 10% van de hoorcolleges te schrappen. Het is beter dat dit niet om financiële redenen gebeurt en dat het aantal schrappingen afhangt van didactische overwegingen." (COSTRA, p. 8)

Men kan niet ontkennen dat er problemen zijn met sommige hoorcolleges en dat er daar iets moet aan gebeuren. Maar door de "Vesalius-oplossing" met verplichte aanwezigheden op kleine werkcolleges en andere "pedagogische" maatregelen gaat men waarschijnlijk de verkeerde richting uit. Men moet werk maken van een mentaliteitsverandering en een discussiecultuur aanmoedigen.

De slechte inlichting van de studenten over de verschillende rechten en administratieve procedures en formaliteiten komt in dit rapport niet ter sprake. Of de VUB-overheid hier in de toekomst iets zal aan doen, kunnen we alleen maar hopen.

Algemeen kan men stellen dat in het deel "onderwijs" van het Costra-rapport (bijna) niets wordt gezegd over wat onderzocht wordt alleen maar over het hoe en over de begrijpbaarheid van de cursussen. Bovendien wordt onderwijs niet gezien als een discussie tussen professoren en studenten. Men kan, ook al organiseert men 1 miljoen werkcolleges, mensen niet dwingen om zelfstandig te gaan denken en handelen. Dit moet vanuit de persoon zelf komen, wat ook veronderstelt dat deze capaciteit potentieel aanwezig is.

Over de verschillende problemen m.b.t. de kwaliteit van het onderwijs (per faculteit) valt het op dat de gekende problemen aangehaald worden maar dat er geen constructieve oplossingen worden voorgesteld. Zo staat er bijvoorbeeld geen principiële houding in t.a.v. kleine bedreigde richtingen.

Onderzoek

Over dit deel geeft de voorzitter van de COSTRA in de brief aan de Raad van Bestuur volgende toelichting: "Het onderzoeksbeleid wordt in het verslag samengevat. Eenvoudiger gezegd: de criteria die zullen gehanteerd worden door de onderzoeksraad worden toegelicht. De evaluatie van de sterkte en zwakte van de navorsingsploegen is nu aan de gang en het zou dwaas zijn van onzenwege ons te substitueren aan de bevoegde evaluatiegroepen. Toch kan men daar zeer algemeen vaststellen dat naast excellentiegroepen met internationale faam er tevens middelmatige en zwakke punten zijn."

Rector Dejaegere tijdens de openingszitting van het academiejaar 1992-1993: "Excellentie betekent niet meer argumenteerbaarheid en zinvolheid, maar wel het beantwoorden aan imperatieven van individueel economisch succes."

Dat de VUB een onderzoeksraad heeft is in zekere zin wel positief te noemen. Het is nuttig dat er een instantie bestaat die een overzicht heeft van het onderzoek dat aan deze instelling gebeurt en van de beschikbare gelden voor eigen initiatieven. Dit mag echter niet leiden tot een beperking van het individuele initiatief. De vraag is wie de prioriteiten gaat bepalen en beslist welk onderzoek mag en welk niet. Het onderzoeksbeleid gaat meer en meer in de richting van excellentieprogramma's. Ook het "PHD-beleid" waarvoor uitvoerig in het COSTRA-rapport gepleit wordt kadert in de "excellentielogica" en de PR-teneur die in de tekst aanwezig is.

"Een betere PR-actie rond deze excellentiepunten, gekoppeld aan een PHD-beleid op wereld (Europees) niveau" (COSTRA, p. 27)

De keuze van het (vrij?) onderzoek aan de VUB wordt blijkbaar ook in sterke mate bepaald door de financiering die hiervoor beschikbaar is:

"Aan de vooravond van de 21ste eeuw gaan enkele transdisciplinaire wetenschappen, naar alle waarschijnlijkheid, een grote aandacht in de dus financiering krijgen. ... Het lijkt aangewezen dat de VUB rond deze problematiek tijdig de nodige denkoefening houdt, om een originele strategie uit te bouwen die rekening houdt met de kleinschaligheid van de VUB, maar ook met haar groot wetenschappelijk potentieel en haar maatschappelijk engagement." (COSTRA, p. 28)

Opvallend is dat het deel over onderzoek 10 bladzijden telt, het deel over PR-beleid telt er 12! Misschien kan een nieuw organiek statuut worden opgesteld waar in het eerste artikel PR ook wordt opgenomen als behorende tot de zending van de universiteit.

Public Relations

In het rapport vinden we de traditionele tweeledige invulling van dit begrip, nl interne en externe PR. Intern legt men de nadruk op "het organiseren van een voldoende en duidelijke informatiestroom, het verzekeren van de bedrijfscultuur van een intentiegemeenschap (wat hiermee bedoeld wordt blijft ons vrij duister), en het opwekken van een gevoel van belangstelling, steun en aanmoediging." (COSTRA, p. 29). Treffend zijn hier vooral de woorden 'opwekken van een gevoel'. Zelfs de beste PR-manager kan op lange termijn geen gevoel blijven opwekken tenzij deze reëel aanwezig is. Interne PR is noodzakelijk, maar het is geen wondermiddel, het kan nooit meer zijn dan een ondersteuning van aanwezige positieve aspecten. Tenzij men natuurlijk geen eerlijk beleid voert.

De externe PR omvat twee luiken, enerzijds weer de informatieve en anderzijds "imago- vorming op de marktwaarde van de VUB te verzekeren en versterken in het binnen- en buitenland" Men past hier dus een mogelijk PR-beleid van een bedrijf, warenhuisketen, ... (behalve dan dat er meer nadruk ligt op het informatieve) toe op een universiteit zonder zich de vraag te stellen of dit praktisch en principieel wel mogelijk is. We bevinden ons nog steeds op een universiteit, en niet in een veredelde 'Body Shop'.

Het rapport somt ook reeds een aantal mogelijke actierelaties op: Onderwijsvoorlichting, Wetenschapsvoorlichting, Beleidsvoorlichting, en Interne Dienstverlening. Over het luik Beleidsvoorlichting moeten we (nu we toch stout zijn) nog iets opmerken:

"Een initiatief in deze zin zou mogelijks kunnen gebeuren door een wisselwerking met de sectie "Communicatiewetenschappen", en het inschakelen van een aantal journalisten in spe, wat tevens een vormingsactiviteit in de opleiding zou kunnen betekenen. Uiteraard moeten aspecten zoals redactionele controle naar objectiviteit, volledigheid en relevantie mede door de overheid bepaald worden, terwijl er ook ruimte moet zijn voor "gezonde" opiniering." (COSTRA, p. 35)

Politiek gezien is het inderdaad een uiterst slimme zet om studenten actief in te schakelen in de interne PR (en die er dan d.m.v. het alom gekende 'postjessysteem' voor te belonen)

Het Beheer

De prioriteit inzake het beheerstelsel is "de omvorming van de centrale administratie in een modern en efficiënt, steunende op een doorzichtige, betrouwbare en flexibele administratie" (COSTRA, p. 43)

Een analyse die voor elk bedrijf kan gelden. De gevolgen van de eigenheid van een universitaire instelling worden niet in rekenschap genomen. De specificiteit van de problemen waarmee dergelijke administratie mee te kampen heeft zijn niet aan de orde. Ook het probleem dat het huidige administratief personeel dat 25 jaar geleden aangeworven is meestal geen ervaring had met een instelling van "onderwijs en onderzoek" komt niet ter sprake. Wel wordt er geopteerd voor een soort "crisismanager" waarvan al een duidelijk profiel en taakomschrijving wordt gegeven, ofschoon we volgens het rapport zeker niet mogen vervallen in een nutteloze crisissituatie.

"Het lijkt eerder aangewezen de top van de administratie toe te kennen aan een Administrateur of Directeur-Generaal verkozen door de Bestuur voor een periode van bv. 6 jaar, hernieuwbaar, na een open vacature binnen de brede universitaire gemeenschap. De selectie gebeurt best door een commissie, bestaande uit het rectorencollege, aangevuld met enkele deskundige prominenten." (COSTRA, p. 44)

Een duidelijk omschreven verantwoordelijkheid van deze toekomstige Directeur-Generaal/Administrateur "moet toelaten de talrijke "overschaduwende" adviescommissies te beperken." (COSTRA, p. 45)

De adviescommissies staan borg voor een democratische inspraak en inzage van alle geledingen in de verschillende diensten en problematieken van de VUB. Maar ze zijn natuurlijk minder efficiënt, naar men zegt. De "radendemocratie" wordt dan ook expliciet bedreigd in de deze nota.

De Financiën

"Onderwijsverbetering, onderzoeksimpulsen geven en een bouwpolitiek voeren vergen financiële investeringen. Om dit beleid te kunnen realiseren is één absolute voorwaarde noodzakelijk, nl. te weten waarover de VUB op financieel vlak beschikt. Op dit ogenblik is men echter niet in staat om deze vraag een klaar en duidelijk antwoord te geven. Duist heeft o.m. te maken met het feit dat in het verleden voornamelijk een boekhoudkundig begrotingsbeleid werd gevoerd. Wel kan met zekerheid geseld worden dat de VUB niet deficitair is. Hoe "rijk" we zijn, weten we echter niet precies..." (COSTRA, p. 50)

Deze pijnlijke constatacie wordt hopelijk door het nieuwe beleid verholpen.

Bouwpolitiek

Het vertrek van de ULB in Rode stelt de VUB voor ernstige problemen en het rapport stelt dat de aankoop van de gebouwen daar voor de VUB financieel niet haalbaar zou zijn. Maar er wordt gehoopt op steun van de Vlaamse overheid.

Wat Jette betreft wordt door de COSTRA onomwonden gepleit voor een transfer van de "Geneeskunde" naar Jette. In die context valt het op dat de vakken van de geneeskunde die in Etterbeek worden gegeven, opvallend slecht worden beoordeeld in de evaluatierapporten. Argumentatie: "Het is heden niet langer logisch dat de opleiding van deze studenten over twee afzonderlijk campussen verloopt. De verwachte wijzingen in het curriculum van de Geneeskunde en de evolutie van de medische onderzoeksactiviteiten in basiswetenschappen (Wiskunde, Natuurkunde, Scheikunde, Biologie en Medische Technologie) pleiten ook voor deze transfer. Deze transfer veronderstelt tevens dat de Campus Jette weer leefbaar gemaakt wordt en er verschillende maatregelen genomen worden" (COSTRA, p. 55)

Voor de faculteit wetenschappen betekent deze overdracht bovendien een zware slag. Dit voorstel vormt bovendien een bijkomend argument in de herstructurering (sanering) van de facultaire structuur (zie volgend hoofdstukje).

Wat Etterbeek betreft zijn er grootste plannen. Men heeft blijkbaar niet alleen voor het onderwijsluik inspiratie gezocht bij Hervé Hasquin, voorzitter van de Raad van Bestuur van de ULB en naar verluid een "expert" in de vastgoedsector. Zo wil men de omgeving van de Q uitbouwen tot een congressentrum, op de Koninklijke Jacht wil men een Vlaams Cultuurcentrum oprichten "dat van belang kan zijn voor onze uitstraling en waar het Vesalius College kan geïntegreerd worden" (COSTRA, p. 55). De huizen op de Triomflaan en de Waverse Steenweg kunnen dan weer verkocht worden o.m. via onderhandelingen met de gemeente. Met deze opbrengst kan geïnvesteerd worden in de bouwpolitiek. Handige zet om van deze "anarchistische coté" vanaf te geraken.

De COSTRA vindt dat we realistisch moeten zijn over de Arsenaal. Logies zullen deze culturele en archeologische plaats moeten vullen. "Maar ook hier zal, wegens een gebrek aan middelen, samengewerkt moeten worden met de overheid en desgevallend met de privé-sector." (COSTRA, p. 55) Het is verrassend dat nu weer wordt gedacht aan samenwerking met de privé-sector, hoewel vorig jaar een dergelijk voorstel werd afgevoerd.

Verder wordt er nog een argument bijgevoegd voor een transfer van de "geneeskunde" naar Jette, namelijk het vrijkomen van de dan beschikbare m². Compensaties?

De Herstructuratie van de facultaire structuur

"... (er) is gebleken dat het invoeren van decentralisatie in het beheer van de Instelling hoogst wenselijk is. Er werd verwezen naar "middle-management" structuren" (COSTRA, p. 56)

We stellen ons ernstig de vraag of dit deel niet werd geschreven door Professor Van Camp, decaan van de faculteit Geneeskunde en Farmacie, en groot bepleiter van "middle-management" structuren". De Argumentatie die gegeven wordt voor deze decentralisatie kan men samenvatten als positief voor de doorzichtigheid van het beleid, het financieel beheer, een grotere flexibiliteit en efficiëntie. (COSTRA, p. 57)

Tijdens het decanendebat van vorig jaar bleek duidelijk dat er geen consensus bestond rond het invoeren van "middle-management" structuren. Vele waren tegen en alleen Professor Van Camp was er expliciet voor.

"Het lijkt aangewezen te herhalen dat de geest van deze beslissing van de raad (nvdv.: nl. het verminderen van het aantal faculteiten met minstens twee, beslissing van een bijzondere Raad van Beheer van 18 januari 1994) erin bestaat het aantal eerstelijns structuren (heden: de faculteiten) te beperken en hun voldoende kritische massa toe te kennen die een gedeeltelijke decentralisatie zinvol maakt." (COSTRA, p. 58) Voorlopig zouden deze "clusters faculteiten" "superfaculteiten" worden genoemd. Twee mogelijke herstructureringen worden voorgesteld: de ene met 3 superfaculteiten, de andere met 4. Het doel van deze superfaculteiten is om een klankbord (?) te vormen, om beleidsvoorbereidend werk te verrichten en om een doordachte decentralisatie mogelijk te maken. "De huidige faculteiten vormen in deze optiek de onderliggende structuur voor het nemen van beleidsoplossingen en het formuleren van overeenstemmende voorstellen..." (COSTRA, p. 59) Het aantal faculteiten zou zelfs kunnen stijgen aldus de COSTRA. Een nogal bizarre redenering, lijkt het ons.

Besluit

De COSTRA besluit:

"Na deze doorlichting is het de diepe overtuiging van de COSTRA-werkgroep dat de VUB haar toekomst moet opbouwen door een kwalitatieve expansie van haar aanbod (vooral in het kandidatuursonderwijs), gekoppeld aan een betere communicatie en PR-beleid en aan een meer efficiënt beheer.

Een drastische "saneringsronde" dat zou leiden tot inkrimping dringt zich niet op. Wel dienen structurele maatregelen genomen te worden om de uitgaven, en vooral de personeelsuitgaven, te beheersen.

Een betere profilering, een aanwending van de Europese troef, een doorgezet wetenschapsbeleid moeten zorgen voor een hogere toegevoegde waarde." (COSTRA, p. 61)

Dit zou het besluit kunnen zijn van het jaarverslag van om het even welk bedrijf. Een kwalitatief aanbod, efficiëntie en een goede communicatie zijn ongetwijfeld ook prioritair bij Coca-Cola (na de radio een VUB-satelliet in navolging van grote multinationals?) of meer lokaal bij de GB. Het stelt ons zeer teleur dat er in dit rapport-ook al is de opzet ervan beperkt-niet meer teruggekomen wordt naar de oude vrijdenkerstraditie. Dit laatste, en niet imago zou het referentiekader moeten vormen van een doorlichting van deze universiteit.

Intussen is de geruchtenmolen in werking getreden en is er sprake van 150 ontslagen bij het Administratief en Technisch Personeel. Bovendien komt de klacht van de ATP-geleding dat zij in de discussie over dit rapport helemaal niet worden gehoord.

Hopende dat dit artikel een bijdrage kan vormen tot een democratische discussie in de ware zin van het woord, en met vriendelijke groeten.

Haroun A. Karin V en Anna VW.

Standpunt door de Raad van Beheer van de Vrije Universiteit Brussel over "Memorandum over Hoger Onderwijs in de Europese Gemeenschap" ('92) en verspreid (door dienst PR) naar de persinstanties.

Public Relations

De recente ontwikkelingen in de Europese instellingen, culminerend in het Verdrag van Maastricht ter wijziging van het Verdrag van Rome, geven aan de Europese Commissie bevoegdheid inzake onderwijs. Buiten de fora voor brede publieke en politieke consultatie wordt thans een beleid voorbereid met verrijkende consequenties voor het hoger onderwijs in de lidstaten van de E.G. Bepaalde adviserende instanties binnen en buiten de Europese Commissie werden in dit proces geconsulteerd. De beleidsopties die de terzake bevoegde Task Force Human Resources van het vijfde Directoraat voorstaat, zoals deze werden weergegeven in het "Memorandum over Hoger Onderwijs in de Europese Gemeenschap", getuigen evenwel van een welgedefinieerd en eng perspectief. De geest van het document is er op gericht de doelstellingen van en de onderlinge verhoudingen tussen de instellingen van hoger onderwijs in de Gemeenschap economisch te kaderen.

De Raad van Beheer van de VUB acht het noodzakelijk dat de VUB als academische instelling over deze voorstellen een duidelijk standpunt inneemt, gezien het fundamentele belang ervan voor het toekomstige karakter van het Europese hoger onderwijsbeleid.

Het is van belang dat de Universiteiten, en zeker deze Vrije Universiteit, zich niet onvoorbereid in de discussies over de principes van het onderwijsbeleid begeven.

De Raad is van oordeel dat de VUB, als Vlaamse Vrije Universiteit draagster van een kritische traditie en welbepaalde humanistische idealen, alsook haar daadwerkelijke sociale engagement t.o.v. haar studenten in deze debatten een belangrijke rol te spelen heeft.

Deze basisprincipes zijn:

- Onderwijs is een fundamenteel recht van het individu, en het enige instrument dat de huidige gemeenschap een mens kan geven om tot zelfontplooiing te komen, d.w.z. tot het ontwikkelen van zijn/haar scheppende, denkende en kritische vermogens. In een sfeer van individuele vrijheid en verantwoordelijkheid moet de overdracht van kennis - die verschillend is van het volledige met "informatie"

- van intellectuele, culturele, sociale, en economische aard het individu in deze context in staat stellen een zelfstandig, kritisch en verantwoordelijk burger te zijn;

- Een van de aspecten van het onderwijs is dat het individu een beroep naar keuze kan leren dat hem in staat stelt in zijn levensonderhoud te voorzien en deel te nemen aan het economisch proces. Dit aspect van materiële en economische aard is belangrijk, maar kan in geen geval los van de bovenvermelde context gezien worden. Een onderwijs dat, op welk niveau dan ook, niet meer is dan "beroepsvorming", degenereert de mens tot lijfgeene van het heersend economisch systeem;

- Het beoefenen van fundamenteel en toegepast wetenschappelijk onderzoek op een verantwoordelijke wijze, maar zonder onderworpen te zijn aan imperatieven van buitenuit, behoort tot de specifieke taken van de Universiteit, en is de hoeksteen van het uitbreiden en verdiepen van kennis en inzicht. Dit is cruciaal voor het helpen oplossen van problemen op maatschappelijk vlak;

- Het mogelijk maken van deze emanciperende zelfontplooiing en het vervullen van deze culturele en maatschappelijke, en dus ook economische taken zijn de essentiële bestaansredenen van de Universiteit;

- De Universiteit is bijgevolg, als deel van het maatschappelijk gebeuren, een *eigensoortige openbare* instelling. Zij kan haar maatschappelijke rol alleen op verantwoorde wijze spelen, indien deze eigensoortigheid gerespecteerd wordt.

De Raad van Beheer stelt dat een verantwoorde onderwijsbeleid in een zich democratisch noemde gemeenschap, op alle niveaus van de politieke besluitvorming, verantwoordelijkheid ten opzichte van *alle* aspecten van het onderwijs moet opnemen. Daarbij moet een kader aangereikt worden waarin het onderwijs de bovengestelde doelstellingen en redenen van bestaan kan waarmaken.

Superfaculteiten

De *krachtlijnen* van een onderwijsbeleid op nationaal of Europees niveau dienen bijgevolg volgende prioriteiten te stellen:

- *Democratisering van het onderwijs:*

Een beleid dat erop gericht is de materiële (financiële) en socio-culturele drempels te verwijderen, die een individu de toegang tot het onderwijs van zijn vrije keuze keuze belemmeren. Dat betekent niet enkel het voorzien in de *nodige materiële middelen*, maar ook het garanderen van de *vrije toegang* tot het hoger onderwijs.

- *Academische vrijheid:*

Zowel materieel als intellectueel dient de onafhankelijkheid van de Universiteiten gegarandeerd te worden. Een adequate *openbare financiering* is daarvoor een noodzakelijke (zij het niet voldoende) voorwaarde. Dit heeft ook implicaties voor de organisatie van het onderwijs en het onderzoek binnen de instelling. Instellingen voor hoger onderwijs dienen de vrijheid en zelfstandigheid van de deelnemers (studenten en academisch personeel) te garanderen.

- *Wetenschappelijk onderzoek:*

Er bestaat een tendens om het wetenschappelijk onderzoek te instrumentaliseren. Een hernieuwing van de inspanning ten bate van het *fundamenteel* wetenschappelijk onderzoek op kleine en grote schaal en in alle domeinen van het weten is in deze context een absolute noodzaak. Niet alleen is het de bron van nieuwe kennis bij uitstek, het is ook de voedingsbodem en toekomstgarantie voor elke vorm van wetenschappelijke of technologische activiteit in de maatschappelijke en industriële context. Een voldoende ondersteuning van het fundamenteel onderzoek is bovendien de enige garantie dat de noodzakelijke samenwerking tussen Universiteit en maatschappelijke en economische groepen of instituties erbuiten niet tot een aantasting leidt van de vorige twee prioriteiten.

- *De wetgeving op nationaal of Europees niveau op het hoger onderwijs dient het kader te scheppen voor:*

a) Het veilig stellen van de eigenheid van de verschillende soorten onderwijsinstellingen en de nationale onderwijssystemen. Ze liggen immers mee aan de basis van de culturele en taalkundige verscheidenheid in Europa.

b) Interne democratische beslissingsprocedures waarbij de vertegenwoordiging van *alle* betrokken geleidingen binnen de universiteit op alle niveaus voorzien wordt.

c) De mogelijkheid tot het uitbouwen van internationale interuniversitaire samenwerking op het vlak van onderwijs en onderzoek, alsook met andere types van hogere onderwijsinstellingen.

d) Verantwoorde samenwerkingsverbanden tussen de universiteit en maatschappelijke en dus ook industriële derden in binnen- en buitenland.

De Raad van Beheer stelt dat in het licht van de hoger gemaakte analyse het **Memorandum over hoger onderwijs in de Europese Gemeenschap** dat door de Europese Commissie wordt voorgesteld als mogelijke grondslag voor het toekomstig onderwijsbeleid in Europa krachtig en ondubbelzinnig verworpen moet worden. Lezing van deze tekst en de voorbereidende documenten leert dat de basisfilosofie van het Memorandum fundamenteel onverenigbaar is met bovenvermelde prioriteiten.

Het document bevat weliswaar een aantal positieve elementen zoals de nadruk die wordt gelegd op de uitbouw van de *permanente vorming* en de wens, de *samenwerking tussen de onderwijsinstaties op wettelijk en structureel vlak* te ondersteunen. Niettemin verzinken ook deze elementen in de aangereikte context volledig in het economistisch vertoog.

kaderprogramma's

De *hoofddlijnen* van de *kritiek* kunnen geformuleerd worden als volgt:

- Het in het Memorandum Hoger Onderwijs voorgestelde onderwijsbeleid wordt ingegeven door uitsluitend economische uitgangspunten en doelstellingen. Prioriteit daarbij hebben de behoeften van de interne markt, meer bepaald de arbeidsmarkt. Hoger onderwijs wordt op deze wijze gereduceerd tot een element in het economische spel van vraag en aanbod, en wordt niet gezien als een instrument voor het bevorderen van het individueel en maatschappelijk welzijn.

- De democratisering van het hoger onderwijs moet de baan ruimen voor een op economische criteria gebaseerde elitarisering en hiërarchisering van het hoger onderwijs. Dit uit zich zowel in de visie op "toegang" tot het hoger onderwijs (een door de markt te bepalen gegeven), als op bestuurlijk en structureel vlak. Het Memorandum Hoger Onderwijs spreekt louter over aanpassingen die de universiteit moet ondergaan om zich te kunnen inschakelen in het eisenpakket van de industrie en het economische leven. Bovendien wordt een rangorde tussen de universiteiten als gevolg van concurrentie die gebaseerd is op macht, prestige en grootschaligheid voorgesteld als een vorm van kwaliteitszorg. Kwaliteit wordt daarbij gelijkgesteld aan economisch rendement.

Er wordt geen enkele rekening gehouden met het fundamentele belang van het hoger onderwijs in het sociale, politieke en culturele leven in de verschillende Lidstaten. De sociale functie van het hoger onderwijs wordt herleid tot de vorming van arbeidskrachten. Van enige emancipatorische rol is geen sprake. De kritische en culturele functie in de maatschappelijke context van de Universiteit komt in het geheel niet aan bod. Er wordt bovendien geen enkele rekening gehouden met de reële situatie in de Lidstaten. Dit blijkt uit de behandeling van het "taalprobleem". De kleine taalgemeenschappen worden als gevolg van de reeds bestaande programma's gedwongen een verengeling van hun hoger onderwijs onder ogen te zien, met nefaste gevolgen op cultureel, maar ook op democratisch vlak (de kloof tussen geschoolden en ongeschoolden, de maatschappelijke discussie over wetenschapsbeleid...).

Het respect voor de eigenheid van de verschillende soorten onderwijsinstellingen is volledig afwezig. Niemand zal het bestaansrecht en de zinvolheid van hoger beroeps onderwijs betwisten. Maar alle vormen van hoger onderwijs in de toch wel zeer verschillende nationale onderwijssystemen worden op een hoop gegooid onder de noemer 'universiteit'. De harmonisering die daar onvermijdelijk uit voort moet vloeien maakt een werkelijk beleid van wederzijdse samenwerking en erkenning overbodig. Deze vervlakking zal een nefaste invloed hebben op de kwaliteit van de Universiteiten.

Een mondiale geest is in de voorstellen afwezig. Relaties met andere landen worden beperkt gezien tot de geïndustrialiseerde of in het proces van industrialisering verkerende wereld, en eens te meer vanuit een zuiver economisch perspectief ingegeven. Het Eurocentrisme - de economische machtspositie van Europa in de wereld - dient ter rechtvaardiging van de mobilisering van de "menselijke hulpbronnen" d.m.v. het onderwijs op Europese schaal.

De Raad van Beheer besluit uit dit alles: Het is noodzakelijk en onvermijdelijk een ernstige politieke discussie aan te gaan op nationaal en op Europees niveau. Deze dialoog moet duidelijkheid verschaffen over de wenselijkheid van een eventueel Europees onderwijsbeleid, alsook over de principes waarop een dergelijk beleid zou moeten worden gebaseerd. Deze brede discussie dient echter plaats te grijpen volgens de bestaande democratische procedures in de Lidstaten en mag niet vertrekken vanuit een basistekst die in eerste instantie is opgesteld door bureaucraten en industriëlen.

De Raad is van oordeel dat de Vrije Universiteit Brussel tot taak heeft aan een dergelijke discussie te participeren. Dit kan echter niet gebeuren op basis van een tekst die de grondbeginselen van een humanistisch onderwijs in de ruime zin, en van deze vrijzinnige Universiteit in het bijzonder, op alle fundamentele punten tegensprekt. De Vrije Universiteit Brussel schaart zich dan ook niet achter dit Memorandum.

Om rechtstreeks het COSTRA-rapport te kunnen lezen op Internet:

LYNX

<http://aix1.vub.ac.be/~S080/VUBPersWWW/overview.html>

Opinie - Opinie - Opinie - Opinie - Opinie

Vrije meningsuiting synoniem van racistische propaganda?

Leve de vrije meningsuiting! Weg met het isolement van het Vlaams Blok, en vooral van zijn aanhangers! Waarom? Ten eerste omdat hun ideeën reeds zo fel verspreid zijn dat het te laat is om ze dood te zwijgen. Ten tweede speelt het eerder in hun kaart dan dan het hen schaad! Mensen overtuigen zal zeker niet lukken door hen als dom, en hun argumenten als idioot af te doen. Volledigheidshalve dient wel vermeld te worden dat er op de VUB, binnen Objectief, geen eensgezindheid bestaat over het spreekrecht van anti-democratische groeperingen zoals het Vlaams Blok. Laat het duidelijk wezen dat we het wel eens zijn over de afkeuring van het Humo-interview en "Ivan", verder blijft er ruimte voor verschillende meningen en discussies. In ieder geval wordt het hoog tijd dat we extreem-rechts uitkleiden en de ogen dicht operen. Centraal staat hierbij de vraag of de media geen grote verantwoordelijkheid dragen inzake opinievorming?

In een gemiddelde maatschappij als de onze lijkt het enige antwoord een sterk JA! Men lijkt dat nog niet helemaal begrepen te hebben. Is er geen zware kritiek op de BRTN geweest toen zij een Blok in hun raad van bestuur moest opnemen? En toen hij zeventig jaar het Blok moest afstaan? Wel, zij was daar wettelijk toe verplicht, of dit zijn aanstond of niet! Een commerciële zender en een "Onafhankelijk weekblad voor radio en televisie" zijn dat echter in het geheel niet! Mag men dan geen informatie meer geven over het Blok en datgene waar het voor staat. Integendeel zelfs! Vrije meningsuiting is echter geen synoniem voor een vrije tribune! Als een journalist een interview maakt met een Dewinter dan schijnt hij zich er niet goed bewust van te zijn dat Dewinter niet meedoet om het blok een halt toe te roepen. Een grondige kennis van het Vlaams Blok-programma en cijfers ter zake zijn onmisbaar om niet op voorhand reeds verloren te hebben. Een interview is niet: "Mijnheer Dewinter, vertel eens wat u zoal bezig houdt?... Bedankt voor dit gesprek." Als je een vlotte spreker laat begaan dan zal je niet te horen krijgen wat hij niet kwijt wil. Aandachtig luisteren en inpikken telkens de feiten niet overeenstemmen met zijn betoeg, dat is de boodschap. Laat hem het gesprek niet leiden! In zijn betoeg wordt met cijfers gegooid, ze worden echter niet precies omschreven. Zo is hij niet vies van een overgang van cijfers over "het aantal migranten" naar "al die Marokkanen en Turken"! Geen haan die ernaar kraait daar de titel van het rapport nooit op het appél ontbreekt. Het zal bijgevolg wel waar zijn; hij zegt immers waar we het kunnen controleren. Dewinter beweert uit te zijn op feiten en enkel aan de hand daarvan een gesprek te willen voeren. Wel heeft Hugo Gijssels geen boek geschreven getiteld "Het Vlaams Blok"? Wordt daarin niet gewezen op de aanwezigheid van neonazistische sympathieën van Dewinter? Wordt daarin niet verwezen op zijn aanwezigheid op talrijke nazi-herdenkingen? Daarop wijzen lijkt toch de opdracht van een journalist! Als van een journalist verwacht wordt dat hij de waarheid poogt te

achterhalen, mogen we van een moderator toch op zijn minst verwachten dat hij een evenwichtig panel samenstelt! En niet dat hij de vlotste man met de sterkste stem steeds weer aan het woord laat. "Ivan" was duidelijk uit op vuurwerk. In de plaats van te pogen tot een dialoog te komen, goot hij nog wat olie op het vuur. In het gebul dat Heylen deed ontstaan, had Dewinter geen enkele moeite om een Hitlergroet van zijn voorzitter te banaliseren. Daarenboven was een uitleg eigenlijk overbodig, daar hij reeds onmiddellijk onderbroken werd. Niemand maakte er zich druk om: de kijker lag waarschijnlijk languit te genieten. Ondertussen gingen Heylens pogingen om Dewinter het vuur aan de schenen te leggen, verloren, evenals de tegenstrijdigheden die deze laatste opstapelde. Want als "Ivan" een verdienste had, was het dat Dewinter de vragenmassa op de duur niet meer teruggekaast kreeg. Zijn masker begon barstjes te vertonen, maar Heylen vond het leuker wat ambiance te creëren en deed alsof hij het niet hoorde. Als hij toch eens dreigde te scoren, verspeelde hij zelf zijn kansen door zelfs niet te pogen een schijn van objectiviteit op te houden. Dewinter slaagde er nog amper in zijn plezier te verbergen. Hij gaf achteraf zelf toe dat hij enkel bleef zitten om aan te tonen dat het Blok het slachtoffer is van vooroordelen en een haatcampagne! Hij merkte zelfs dat hij even vrouwvriendelijk kon zijn, en dit zonder zijn gezicht te verliezen. Heel Vlaanderen kreeg van feminist Dewinter te horen dat een gesluierde vrouw niet voor emancipatie kon zijn. Het werd een wedstrijd welles-nietes, met een horde supporters op de achtergrond. Dewinters uitspraak "het feminisme destabiliseert onze samenleving, omdat ze de kern ervan, namelijk het gezin, op zijn fundamenten doet beven" scheen niemand zich nog te herinneren.

De commerciële bedoeling van dit soort "gesprekken" lijkt duidelijk. Die van Heylen zelf bekeken het echter allerminst! Uit het artikel van "Het Nieuwsblad" (04/02/95) blijkt dat het de bedoeling is (slechts) tussen te komen als hij met een belangrijke vraag zit. Of wanneer het tijd wordt om van onderwerp te veranderen. Of als er door elkaar geschreeuwd wordt??? Ik vrees dat zijn rol hem wel erg ongoocheld zal hebben. De momenten waarop er werd geluisterd waren immers uiterst schaars; evenals de interventies! Geruststellend is het alvast dat de Arbeidsinspectie op het Vlaamse televisiewezen groter is dan welke ethische gedachte dan ook. Het is overigens jammer dat diezelfde arbeidsinspectie bezwaren had bij de uitzending van de "3-geïntegreerde-koningen". Een lied en het vragen om geld werden door Dewinter als demagogisch afgedaan. 1-0 voor de Blok-voorman, die verder dolde met de gierige Antheries. Vreemd toch? Maar wiens partijvoorzitter zat op 24 november 1991 op de televisie naar zijn zieke vrouw te zwaaien Maar ja, er werd nu eenmaal wel aan Dillens menselijkheid getwijfeld. Zullen we dan maar als een recht op antwoord of verdediging beschouwen?

Groetjes Ab (objectiefmedewerker)

Lezersbrief: Wat is het doel van besparen in onderwijs?

Onderwijs ligt aan de basis van de algemene ontwikkeling. Toch zijn er "dapperen" die in plaats van het onderwijs te verbeteren, erin besparen en het elitariseren. Als het crisis is, is onderwijs toch de laatste plaats om te besparen zeker, hoe gaat men anders oplossingen zoeken voor de problemen.

V.A.O.: een toekomst met nog minder gelijke kansen!

Veel studenten denken eraan, na een simpele kijk op de arbeidsmarkt, om na het behalen van een eerste diploma nog een extra toegangsdiplooma tot de arbeidsmarkt te verkrijgen. Met het nieuwe decreet van de Vlaamse Raad gaat dit verkrijgen meer over in kopen. Dit decreet voorziet een besparing in de Voortgezette Academische Opleidingen (V.A.O.'s). Van den Bossche bespaart in het budget van de uniefs door de burgerij de eerlijke bedoeling had om gratis onderwijs te organiseren, toegankelijk voor iedereen. Dat het onderwijs in het kapitalisme wel degelijk zou gericht zijn op de behoeftes van de individuele student, ongeacht zijn klasse afkomst. De crisis heeft deze illusies opgeblazen. Ondanks enkele details zijn alle burgelijke studies het eens over de grond van de zaak. Of men nu Blanpain, Van den Bossche, Lebrun of Kredietbank heet, veel verschil maakt het niet uit. De gelijkens met de ideeën en voorstellen in het memorandum van de Europese commissie, gebaseerd op het lobbywerk van de Europese industriële is treffend. Volgende krachtlijnen zijn een konstante:

1) Oriëntering op de privé, het onderwijs wordt gezien als een leverancier van diensten op de markt: "Het hoger onderwijs is groepen om een vitale rol te spelen in het geven aan een impuls aan de economie door een nieuwe lading arbeidskrachten te leveren. En nieuwe noodzakelijke vaardigheden aan deze arbeidskrachten en de jongeren te verzekeren om zich aan te passen aan de veranderlijke eisen van de Europese bedrijven".

De concurrentie (met VS en Japan) vereist hooggekwalificeerde arbeidskrachten. Met een directe inbreng van de industrie in de theoretische en praktische leerprogramma's als gevolg.

2) Een hogere financiële inbreng van de student: "een nieuw debat is open over de inschrijvingsgelden, het nivo van financiële steun aan de studenten en de mogelijkheid om studies te financieren door middel van leningen", die zo al een elitarisering inhoud, en een beperking van de vrije toegang: "hoedanook, de nieuwe context zou de problemen moeten beperken door de definitieve natuur van de gemaakte keuze in het begin van de studies te beperken. Een toegangsexamen en zijn gebruik door de gouvernementen in de regulering en het verdelen van het aanbod zal nodig zijn in deze nieuwe context." Dit betekent enerzijds een reële besparing in het onderwijsbudget, anderzijds worden ze geselecteerd (kwalitatief en kwantitatief) volgens de behoefte van de markt.

3) Besparing in onze openbare financiën, minder geld naar

heeft zich altijd tegen numerus clausus verzet omdat minder goedgee kinderen dan geen kans zouden maken. Ik denk dat minder goedgee kinderen geen taak moeten krijgen waar ze intellectueel niet opgewassen tegen zijn."

Onderwijs met algemene ontwikkeling botst met de eisen van de industrie

De aanval op het democratisch onderwijs is vrij algemeen. De Europese bedrijven willen een sterk Europa en zullen proberen het algemeen onderwijs hiervoor op te offeren. Want dit voldoet niet meer aan hun eisen.

De democratisering golf in het onderwijs tijdens de jaren 60 verliep parallel met de economische groei en beantwoordde aan de vraag van de industrie. Ze schepte echter de illusie dat de burgerij de eerlijke bedoeling had om gratis onderwijs te organiseren, toegankelijk voor iedereen. Dat het onderwijs in het kapitalisme wel degelijk zou gericht zijn op de behoeftes van de individuele student, ongeacht zijn klasse afkomst. De crisis heeft deze illusies opgeblazen. Ondanks enkele details zijn alle burgelijke studies het eens over de grond van de zaak. Of men nu Blanpain, Van den Bossche, Lebrun of Kredietbank heet, veel verschil maakt het niet uit. De gelijkens met de ideeën en voorstellen in het memorandum van de Europese commissie, gebaseerd op het lobbywerk van de Europese industriële is treffend. Volgende krachtlijnen zijn een konstante:

1) Oriëntering op de privé, het onderwijs wordt gezien als een leverancier van diensten op de markt: "Het hoger onderwijs is groepen om een vitale rol te spelen in het geven aan een impuls aan de economie door een nieuwe lading arbeidskrachten te leveren. En nieuwe noodzakelijke vaardigheden aan deze arbeidskrachten en de jongeren te verzekeren om zich aan te passen aan de veranderlijke eisen van de Europese bedrijven".

De concurrentie (met VS en Japan) vereist hooggekwalificeerde arbeidskrachten. Met een directe inbreng van de industrie in de theoretische en praktische leerprogramma's als gevolg.

2) Een hogere financiële inbreng van de student: "een nieuw debat is open over de inschrijvingsgelden, het nivo van financiële steun aan de studenten en de mogelijkheid om studies te financieren door middel van leningen", die zo al een elitarisering inhoud, en een beperking van de vrije toegang: "hoedanook, de nieuwe context zou de problemen moeten beperken door de definitieve natuur van de gemaakte keuze in het begin van de studies te beperken. Een toegangsexamen en zijn gebruik door de gouvernementen in de regulering en het verdelen van het aanbod zal nodig zijn in deze nieuwe context." Dit betekent enerzijds een reële besparing in het onderwijsbudget, anderzijds worden ze geselecteerd (kwalitatief en kwantitatief) volgens de behoefte van de markt.

3) Besparing in onze openbare financiën, minder geld naar

onderwijs: "In een situatie van competitie voor delen van beperkte publieke bronnen worden de instellingen van hoger onderwijs onder een niet te verwaarlozen druk gezet om hun financiële bronnen te diversifiëren en de steun te zoeken van nieuwe investeerders, zowel publiek als privé". Deze analyse met nog meer voorbeelden uitgelegd en grondiger uitgewerkt is te vinden in onze onderwijsbrochure.

Algemene ontwikkeling of winstmarge?

Gratis onderwijs is een recht voor iedereen. Hierin zit de mogelijkheid om hogere studies te beginnen die voor iedereen vrij toegankelijk moeten zijn. Dat moet het uitgangspunt zijn van eender welk onderwijsbeleid. Vooral als er krississen zijn. Onderwijs is niet iets dat zijn bestaansreden moet gaan zoeken bij winstmarges van enkelens of dergelijke meer. Het huidige kapitalistische systeem doet dit wel omdat zijn enige doel winst is. Zo is er die kleine groep multinationals die vrij beschikt over de rijkdom die door iedereen geproduceerd wordt en zo overal het feitelijke beleid oplegt, op het vlak van sociale zekerheid, gezondheidszorg, werkloosheid en onderwijs en alle andere wezenlijke (lees geldkostende) keuzes van de maatschappij. Een beleid dat alleen oog heeft voor hun winsten, en er dus niet voor terugschikt via bv het Nafta akkoord een massale verarming van de Mexicaanse bevolking op te leggen. Hun macht is vrij absurd. Zo heeft IBM alleen al een omzet van 69 miljard dollar, dat is meer dan heel de uitvoer van ambachtelijke producten van Latijns-Amerika, Afrika en Indië samen. Een langdurige oplossing, die de basisbehoefte (eten, huis, onderwijs) van de wereldbevolking wil veilig stellen moet dus de macht van die multinationals breken en zelf het beleid over de industrie in handen nemen. Het bezit of de controle van de industrie moet bij de mensen zelf liggen. De omverwerping van dit systeem mag voor sommigen utopisch lijken of misschien niet direct noodzakelijk, voor de bevolking van de derde wereld is dit een wens die zo vlug mogelijk in vervulling mag gaan. Maar ik moet mij beperken kwa plaats, het onderwijs hier in België heeft vergeleken met de ons omringende landen en op wereldvlak nog een vrij goed peil. Een peil om op verder te bouwen en niet om af te breken. De maatregelen komen ook hier van het winstbejag en de misplaatste bezorgdheid om concurrentieposities.

Enkele cijfers:
(in % van het BNP in 1981, in % van het BNP in 1991, relatieve evolutie in miljarden fr.)

Onderwijsbudget (6,6%, 5,3%, -88)
Bedrijfsinkomsten (6,6%, 11,6%, +344)
Inkomsten uit kapitaal (15,9%, 20,7%, +325)

(vervolg op pagina 11)

Bezoek aan de tentoonstelling PIET MONDRIAAN - Den Haag (NI)

50 jaar na het overlijden van Piet Mondriaan wordt in het Haagse Gemeentemuseum een overzichtstentoonstelling gehouden van zijn oeuvre. Voor wie geïnteresseerd is in kunst, is dit een unieke gelegenheid om op een eenvoudige manier een inzicht te verkrijgen in het werk van Mondriaan.

Maandag 20 februari 1995

Vertrek : 8.30u

Vertrek- en aankomstplaats : Dienst Cultuur VUB

Kostprijs : 750,- Bfl (inkom + vervoer)

Reservatie : Rita Hebbelinc, Dienst Cultuur (tel. : 02/629.23.25)

KOEN BROUCKE

GALERIE DE BATAILLES (103X45X126CM)

Een kast op frêle houten pootjes, waarbinnen een beeldverzameling van ons (7) heldhaftig (7) verleden (7) getoond wordt. Wij zijn volstrekte buitenstaanders. Het publiek is reeds aanwezig.

Vernissage : woensdag 22 februari 1995 om 18.30u

Inleiding : Francis Densy

Woensdag 22 februari tot 17 maart 1995 - iedere werkdag van 11u30 tot 17 u. - Gallery - inkom gratis

lezing

PROGRAMMA BEELDEDUCATIE

Leerstoel Henri Storck

VUB - 15 februari tot 5 mei 1995

Johan M. Swinnen: "Pioniers van de fotografie. Geschiedenis van een generatie"

Woensdag 15 februari - 20u tot 22u - Aula GC

Francis Densy: "Over studio's en scripties. Aspecten van het verzamelde beeld"

Woensdag 22 februari - 18u tot 19 u - lok. G022

Jean-Pierre Dewael: "Beelddeductie en televisie"

Woensdag 1 maart - 18u tot 20u - lok. G022

Willem Elias: "Filosofie van de fotografie"

Woensdag 8 maart - 18u tot 20u - lok. G022

Lezingen door Johan M. Swinnen, Francis Densy en Willem Elias

Woensdag 15, 22 & 28 maart, 18 & 26 april en 3 mei - 18u tot 20u - lok. G022

Studiedag "Beeld en universaliteit. Aspecten van het 'beeldgebruik' in de wetenschap"

Vrijdag 5 mei - 9u30 tot 16u30 - Aula G023

Opening tentoonstelling "Simulacronaut - De avonturen van een beeldverzamelaar op het einde van de XXste eeuw"

Vrijdag 5 mei - 16u30 - Gallery

concert

TRIO OTKUN DOSTAI (TUVA)

De Tuvanen ontwikkelden een eigenaardige geluidlogica die samenging met hun manier van leven (hoeders), speciale weers- en natuuromstandigheden en de geluids-omgeving in Tuva. Binnen deze traditie blijkt de karakteristieke klank van een loon bijzonder essentieel te zijn. Een musicus of zanger produceert opzettelijk een stroom van ruime suites van boventonen, die op die manier een rijkdom en intensiteit aan klanken creëren, met hoge densiteit van geluidsrhythme. Khoomei (Tuvaans voor keelzang) is de basistijl. De zangers zijn in staat twee tot drie tonen voort te brengen die gemakkelijk van elkaar te onderscheiden zijn en waarvan de basistoon een octaaf of meer lager is dan de boventonen die zij produceren. De boventonen dienen hier niet alleen voor het kleuren van een loon, ze krijgen vanzelf een essentiële waarde. Sigit (fluit) is de techniek van de hoogste loon. Kargira is de boventoonzang van de laagste loon.

Otkun Dostai : zang in khoomei stijl

Omak Tumai : zang in sigit en kargira stijl

Didiraj-Ool Mongusaj : zang in sigit en kargira stijl

Alle muzikanten spelen de verschillende tuvaanse instrumenten waaronder de khomus, een Tuvaanse mondharp, allerlei snaarinstrumenten en trommels.

Donderdag 9 februari 1995 - 21u - Kultuurkafé - inkom gratis

KULTUURKRANT

TREFCENTRUM 'Y'
DIENST KULTUUR
02/629 23 25 - 23 26

PAULINA LESCHENKO

(Leningrad 31 augustus '81)

Paulina Leschenko groeide op in een familie van musici en kreeg reeds als zesjarige les van haar vader Sergui. Op haar negende gaf ze regelmatig concerten en recitals in haar geboortestad. In 1991 emigreerde Paulina met haar ouders naar Israël. Om geld te verdienen voor het gezin speelde ze op een klein orgeltje in de straten van Jeruzalem. Daar werd ze ontdekt door een Belgische zakenman en dankzij hem kwam het hele gezin in februari 1993 naar België. In oktober 1993 speelde zij o.a. het 5de concerto van Beethoven in de Barbican Hall in Londen met het Londen Soloist Chamber Orchestra. Tevens speelde zij concerten in Denemarken en Nederland. Ze heeft een breed repertoire opgebouwd met werken van Bach, Beethoven, Chopin, Liszt, Haydn, Rachmaninov, Mozart, Ravel, Schumann alsook Gerschwin. Intussen studeert zij aan het Koninklijk Conservatorium Brussel, waar zij in 1994 haar 1ste prijs met onderscheiding behaalde. Onlangs won ze de wedstrijd Tenuto georganiseerd door de BRTO.

programma :
Prokofiev : 7e sonate opus 83
Beethoven : Waldstein sonate opus 53
Chopin : Sonate opus 35 Marche funèbre

Woensdag 15 februari 1995 - 20u30 - Aula GA - inkom 150 & 300bfl
org. : VRG iem. Dienst Cultuur en C-concerten

BREAK THE SILENCE

"Gekleurd, niet gekleurd" de VUB bekent kleur : "Week tegen Racisme". De opbrengst van deze week gaat naar het jongeren centrum "Centrum West" in Molenbeek (kansarmen, migranten) ter financiering van een buurtkrant.

Mercelis Band(B) Jef Mercelis, voor het eerst met groep in het KK.
Charly 45(B) Karl Eckhard, nu solo
Wacko Tobacco(B) Eigenzinnige VUB-ers, steeds verrassend

Woensdag 15 februari 1995 - 21u - Kultuurkafé - inkom gratis

Wizards of Ooze(B)

Soms liggen de zaken heel eenvoudig. Wie in België acid jazz zegt, zegt Wizards of Ooze. Dank zij deze ultra-swingende Antwerpse groep spreekt ons land een woordje mee op het internationale acid jazz-front. In 1992 debuteerden ze met "The Bone" die ook op de compilatie "Totally Wired 10" uitgebracht wordt, dan volgt "Big Mama" en met hun sensationele debuut-CD "The Dipster" hebben de Wizards of Ooze een planetaire doorbraak zomaar voor het grijpen. Hun nominatie voor de Gouden Proseper lag dus voor de hand.

Vrijdag 17 februari 1995 - 21u - Kultuurkafé - 150bfl + acid-jazz TD

org. : Break The Silence iem. Dienst Cultuur

HAMEED KAHN

De tabla is een typisch oosters instrument dat bestaat uit een tamboerijn en een timbaal. Hameed Kahn studeerde dit instrument, dat in zijn familie al een rijke traditie had, aan de Rajasthan Universiteit van Jaipur. In '84 emigreerde hij naar Frankrijk en begon er te werken aan een vereniging van de tabla met andere oosterse en westerse muziekinstrumenten. Zijn ontmoetingen met 'het heil van de muziek' en de westerse dans hebben hem echter niet belet het klassieke en populaire repertoire van zijn oorspronkelijke cultuur te beoefenen. Met hem komt Gulabi Sapera mee. Zij is danseres bij de zigeunerbeweging van Rajasthan in India, die vooral gekend is voor haar slangenbewerpingen en vuurdansen. Gulabi Sapera verscheen ook in de zigeunerfilm Latcho Drom van Tony Gatlif, die een historische reconstructie is van de muzikale zigeunertrouwe vanuit Indië tot in Spanje.

Hameed Kahn : tabla

Gulabi Sapera : dans en zang

Ishak Ali Kawa : citar

Mahabub Kahn : harmonium en zang

Donderdag 16 februari 1995 - 21u - Kultuurkafé - inkom gratis

literatuur

KADERWEEK

Kleine uitgeverijen en alternatieve initiatieven krijgen de kans zich voor te stellen. Binnen de multimediale samenleving hoeft poëzie en proza niet enkel tot het geschreven woord beperkt te blijven. Muziek, audio-visuele expressie, theater en cabaret versmelten met het woord tot een totaal-spektakel waarbij het publiek niet steeds de rol van toeschouwer zal moeten spelen. Onder de hoede van ervaren "rotten" worden debutanten voorgelid. Knoestige literaire takken verjongen zich met frisse schuiten.

Vrij Kaderpodium

Wie wenet kan zijn visie op poëzie, proza en muziek voorleggen aan een kritisch doch minzaam publiek. Wie ervan overtuigd is een tot nog toe miskend meesterwerk te hebben geschreven, gecomponeerd of beiden mag zich nog tot op de avond zelf aanmelden voor een ogenblik erkenning onder de schijnwerpers.

Maandag 20 februari 1995 - vanaf 21u - Kultuurkafé - inkom gratis

Het Jonge kader

Edith van vzw Contact J biedt jonge schrijvers een alternatief aan om de lijdensweg naar de grote uitgeverij te verzachten. Via een éénmalige publicatie krijgt de schrijver een introductie tot de literaire wereld. Op deze avond worden D. Van Deuren, M. Van Caeneghem, T. Ceustermans en B. Timmemans met hun werk voorgesteld. Met "Welkom in de War" brengen Honger & Dorst Producties een audiovisueel poëziespektakel. Binnen een dynamisch concept worden een 8-tal dichters samen met kortfilms, dia's, muziek en cabaret tot één verrassend geheel gesmeed. Centraal in hun verhaal staat het verlies van de onschuld. H & D bieden dichters een uniek samenspel van woord, beeld en muziek. De schrijvers die binnen dit totaal-spektakel optreden worden gekozen uit de recente dichtbundel van Studiekring V.O. en de schrijversvereniging van uitgeverij Rhinoceros. Dinsdag 21 februari 1995 - vanaf 21u - Kultuurkafé - inkom gratis

Geletterde Kadernissen Walter Van den Broeck

Walter Van den Broeck mocht onlangs voor 'Het beleg van Laken' de Prijs van de Vlaamse Gemeenschap voor proza in ontvangst nemen. Eerder was met de Staatsprijs voor 'Groenten uit Balen' ook al zijn krachtige impuls aan het theater gehonoreerd. Sinds zijn debuut heeft Van den Broeck graag en veel naar zijn roots gedolven en onderweg met verve zichzelf, zijn familie en uiteindelijk heel Vlaanderen geportretteerd. Bovendien wist hij daarbij uit de Vlaamse aarde veel op te spitten aan universele menselijke emoties. In het voorstrijke verhaal 'Het beleg van Laken' verschuift de kiemoon : de auteur heeft zichzelf intussen bepaald

en verklaart nu de rol van zijn schrijven in zijn bestaan. Terwijl Van den Broeck een avond lang door zijn oeuvre waadt, zal blijken dat hij telkens opnieuw lukt in de niet voor de hand liggende combinatie tussen engagement en literaire vernieuwing, in het harmoniseren van gevoel en verstand.

Woensdag 22 februari 1995 - 20u30 - Aula C - inkom 200 & 250bfl
org. : Dienst Cultuur iem. 25 jaar VUB

Ervaren Kadernissen

Als realist pijkt Kamiel Vanhollen naar de gevoelens en de diepere motiveringen die het individu binnen zijn leven sturen. Hij publiceerde, naast diverse literaire bijdragen in tijdschriften, in 1990 de roman 'Een Demon in Brussel' en in 1993 'De beel van de schikpad'.

Na Kamiel voert Didi de Paris het hoge woord. Didi was als elektronisch publicist de stimulerende kracht achter het Dink-magazine 'Brain-Drain'. Hij publiceerde naast bijdragen in diverse tijdschriften de romans 'Het Ivoe lezen', 'Maladie D'Amour' en 'Hors D'Ouvre'. Als anarchistisch en dadaïstisch schrijver is Didi de Paris berucht voor zijn compromissloze en provocerende optredens. Binnenkort loopt zijn volgende roman 'Voyeur' van de drukpers, de roman die hij in zijn optreden aan bod laat komen.

Pas wanneer het publiek is opgewarmd wordt het literaire Circus Bulderdrang losgelaten. Deze groep komt steeds meer in de belangstelling met hun muzikale en literaire mengeling van theater en cabaret. Vreemde figuren als de slangemene, de orthodox en de oilartman worden in een freak-show ten tonele gevoerd en voor even tot een wervelend leven gewekt. Tussen de reële waanzin door bestijgt J.M.H. Berkmans het podium om de toeschouwers verder op te ruien. Het publiek zelf kan elk ogenblik deel worden van het geheel, de grens tussen spelers en toeschouwers wordt soms akelig dun. Donderdag 23 februari 1995 - 21u - Kultuurkafé - inkom gratis

Dinsdag 21 tot donderdag 23 februari 1995 - 8u tot 18u - Onder de Aulis: eigenzinnige kaderboekbeurs

org. : Letteren en Wijsbegeerte Kring, iem. Dienst Cultuur, Studiekring V.O. en het V.R.G.

HAPKLARE GROENTEN

Vorige week zorgden de guitige drie voor een bomvolle aula. Met een reeks wilde en gekruide vertelsels zette Herman Brusselmans de zaal op zijn kop. Hugo Matthysen bekleemde nog maar eens zijn meesterschap in het beschrijven van het absurde. Luc De Vos ten slotte bleek de sentimenteelste van het drietal en bracht, gitaar in de hand, enkele odes aan mooie meisjes en saai steden.

Volgende week is het de beurt aan Walter van den Broeck. Deze volksschrijver zal zijn eenmalige publieke presence - hij wil er zeker geen gewoonte van maken - niet opluisteren met gitaar- of ander gejeengel. Eerlijke beschrijvingen, zo uit het werkmansleven gegrepen, zullen veeleer de reden zijn waarvoor de geïnteresseerden, onder u zich naar de aula moeten begeven.

Drie mannen en een podium

Woensdag 1 februari rond 20u30 barstte de aula van de VUB bijna uit zijn voegen. Zelfs de academische openingsrede van onze rector kende niet zoveel beelops als het aankondigende literaire programma met de heren Brusselmans, Matthysen en De Vos. De avondvullende voorstelling beloofde een cocktail te worden van profgesneden humor, aangelengd spitsvondige taalspelletjes en voorzien van de nodige licht geschifte personages. Het optreden zette de specialiteiten van deze scribenten extra in de verf. Spijtig genoeg bleef het daar ook bij. Ondanks het feit dat Brusselmans zijn 'kut en lul'-fase is ingetreden bleef het dezelfde Herman die, geveinsd ongeïnteresseerd, met de snelheid van een TGV zijn stukjes kwam voordragen. De scherpende fragmenten van Hugo Matthysen getuigden stuk voor stuk van een geweldige fantasie, doch bleven telkens zeer luchtig en deden ongewild aan *Het Leugenpaleis* denken. Ondergetekende was vooral benieuwd naar de prestaties van Luc De Vos - Ik luister niet naar Gorki en lees haast nooit De Standaard op zaterdag. De zoetgevoosde en bekkentekkende De Vos maakte een goede indruk op mij. Zijn teksten zijn tegelijkertijd ontroerend en oprecht, speelt en serieus. Subtiele verwijzingen naar de teksten van de anderen zorgden ervoor dat hij tevens als lijm fungeerde voor het samenhouden van de ganse bundel. De vraag is natuurlijk of dit Lucs eigen werk is, of dat het misschien een ideeetje was van samensteller Bart Vanegeren.

En wederom knap uitgewerkt decor (De Muur en Jan Vanriet) werd opgevuld met enkele originele catheders en een prachtig doek waarop, naargelang de belichting, enkele bomen of een vijftal mannen te zien waren en een ouderwetse ijskast met de nodige flessen rood vocht (wijn, porto, ...?). Luc De Vos mocht de spits afbijten met *Vader, wij wachten*. Het antwoord van Matthysen op futloosheid en permanente depressie bestaat er in aan alles een eigenaam te geven. Komisch en tegelijkertijd uiterst effectief blijkt *Het Systeem* aanleiding te geven tot ongewenst neveneffecten. Een aanhanger van dit probaat antidepressivum is dagen spoorloos en wordt teruggevonden in zijn keuken, waar hij op dat moment net zijn beste wensen voor het nieuwe jaar overbrengt aan Marleen, het laatste lucifertje uit de doos. Herman Brusselmans vertelt

een verhaal over een fotomodel vanachter een passend catheder dat bestaat uit de benen van een etalagepop, voorzien van een geelgekleurde spons (ja, daar!) en een doorzichtig blad. Uit dat *Autobiografisch verhaal 122* blijkt overduidelijk dat Herman in zijn puberteit is geraakt. Slechts één enkele keer laat hij zijn onverschillig en stoer masker vallen: *Luik-Bastenaken-Luik* is een tekst in rijmvorm opgedragen aan de grootste Vlaamse schrijver (bijzeld dus) waarbij hij toch laat weten dat een god niets voorstelt zonder zijn godin.

Het geheel van de teksten is zeer onderhoudend en de reacties in de zaal bleven dan ook niet uit. Spijtig dat het geheel, ondanks de vele nieuwe schrijfsels die werden geïntegreerd, zo voorspelbaar bleef.

De man uit de cité

Walter van den Broeck is een schrijver die zijn roots trouw blijft. Deze ex-leraar verzorgt proza alsook theaterstukken. Centraal in zijn werk staat de werkmans en zijn omgeving, het leven van de maatschappelijk onderduiker. Daarvoor beroept hij zich vooral op zijn persoonlijk verleden - hij groeide zelf op in de cité van Olen. Ook nu nog, wonende in de burgerlijke gemeente Turnhout, voelt hij zich sterk betrokken bij het werkmansleven en kan hij zich maar niet thuisvoelen in de katholieke kempen.

Zijn ouders en familieband zijn het onderwerp van onder meer *Het gevallen Baken*. In tegenstelling tot vele andere publicisten sluit hij posthume geen vrede met pa en ma. Integendeel, hij zal het hen nooit vergeven dat hij als getuige uitgespeeld werd tijdens de echtelijke twisten.

Het meest bekende zijn wel zijn zogenaamde koningsboeken, waarvoor hij de *Driejaarlijkse Prijs van de Vlaamse Gemeenschap* in de wacht sleepte. Voor deze kon hij echter niet alleen op ongemeend lof rekenen. Jeroen Brouwers bijvoorbeeld vond dat Walter te veel beschreef en soms echt te lang van draad was. Vermeldenswaardig is dat deze "kenner" van Laken al zijn informatie over het koningshuis uit Story en andere bladen opdiepte. Van den Broeck schrijft theater dat vooral door minder bekende gezelschappen gespeeld wordt. Waarschijnlijk ligt de oorzaak hiervan bij de onderwerpen die hij ten tonele voert. Stukken zoals *Groenten uit Balen*, worden nu eenmaal niet op de planken gebracht binnen het "verlicht" circuit. De milieuverloeding in de kempen en de gevolgen hiervan voor de tuinbouw, is nu niet direct iets dat ik

een *Blauwe Maandag Compagnie* zie opvoeren. Toneel dat dus getuigt van maatschappelijk engagement; dat is wel het minste wat je van de stukken van van den Broeck kan zeggen.

Dat maatschappelijk engagement vertaalde zich bijna plaats op de lijst van de SP bij de recente gemeenteraads- en provincieraadsverkiezingen. Zijn familie raadde hem echter een dergelijk avontuur ten stelligste af. Maar goed ook. Als schrijver lijkt hij me een veel betere, en ruimer bekende aanklager van allerlei wantoestanden. Zijn ironisch taalgebruik beschrijft vaak veel beter de kern van de zaak dan het politiek gepalaver waaronder we dagelijks worden bedolven.

Dankwoord

Tot slot van dit literair artikel enkele lovende woordjes voor de medewerkers van onze lijfgazette door Hugo Matthysen himself: 'Ik wens daar geen mening over te hebben', zei ik. 'Zolang er hier geen weerstation gevestigd is dat gedurende een statistisch relevante periode - laat ons zeggen een eeuw - meteorologische gegevens doorseint naar een betrouwbaar klimatologisch instituut, mogen en kunnen wij geen uitspraken doen over het weer op deze plek. Maar ja, jullie journalisten, jullie doen maar op! Alles kan, alles mag: als de bladen maar van de nodige lettergrepen worden voorzien, nietwaar? Even met een slaperig oog naar de wereld kijken, en hup: daar spuien de vlammende artikelen uit jullie printerijes. Iemand met één enkele, uit zijn verband gerukte quote de grond in boren, ja, daar zijn jullie goed in. De lezers naar de mond schrijven. Wekenlang onbenullige heizes voeren. Massale volkswisleiding! Het verspreiden van de meest misdadige verzinsels! dat is de ware aard van de hedendaagse pers. Maar eerst even de feiten controleren, ho maar! Daar voelen de heertjes van de media zich te goed voor!' (uit 'De Wijde Wereld', Icarus, ISBN 90 02 19847 7, 395 bfr.)

Michel

Praktisch

Om het trio Brusselmans Matthysen en De Vos nog live te pakken te krijgen zal je je naar het verre Poperinge moeten reppen (17/02/95). Walter van den Broeck geeft zijn tournee générale in onze aula op 22 februari. In de toekomst verwachten we voorts nog:

22/03/95 : Hemmerrechts, Pleyssier en Daem
10/05/95 : Van Kooten

telkens in de aula, om 20u30
kaarten: Dienst Cultuur (gebouw Y)

vzw Behoud de Begeerte
Congressstraat 67/2
2060 Antwerpen
tel. 03/272.40.41
fax 03/272.06.48

(vervolg van pagina 9)
Geen besparingen in de sociale zekerheid of in het onderwijs, op naar kosteloos onderwijs!

Het cijfermateriaal hierboven laat zien dat er wel geld is in België. We moeten echt geen complexen hebben om dit van de industrie te eisen. Studententegenwoordigers die beweren "er is gewoon minder geld en daar moeten we ons bij neerleggen", zijn defetistisch als het op onderwijs aankomt en maken aan de hand van bovenstaande getallen duidelijk bij wie we ons moeten neerleggen.

TECHNOLOGIESTR. 76
RUE DE L'ECOLE 76
1050 BRUSSELS

vk* INFO
09/41 49 907

21/2

BAABA MAAL
& DAANDA LENOL with the full electric band

26/2

PRO-PAIN
+ COLOUR TRIP + HUMUNGOUS FUNGUS

7/3/95

29-7 SPXZ

18/3/95

LIGHTNING SEEDS

+ Dodgy

31/3

ECHOBELLY

(vervolg van pagina 4)

opsplitsing in beter betaalde (lees: economisch interessantere) en minder vergoede jobs. Samenwerkingsakkoorden met de bedrijfswereld versterken deze tendens nog. De overeenkomst tussen *Fabrimetal* en het technisch en beroeps onderwijs in de streek van Charleroi is hier een voorbeeld van. De studenten krijgen een specifieke opleiding met oog op een (toekomstige) baan in een van de bedrijven van het ijzer- en staalconsortium. Hoe moet er nu volgens de heer Moreau paal en perk gesteld worden aan die ontwikkelingen binnen het onderwijs? Eerst en vooral moet het onderwijsbudget terug op het niveau van begin jaren tachtig komen. Dat betekent een toename van maar liefst 100 miljard (rekening houdende met de inflatie en de stijging van het

BNP) op de begrotingsbalans. Het geld hiervoor moet komen van een vermogenbelasting bij de rijkste Belgen. Over de haalbaarheid van deze oplossing werd er weinig verteld, laat staan gediscussieerd. Het daaropvolgend debat tussen gastspreker en publiek had nog maar weinig met het eigenlijke onderwerp van de lezing te maken. Met een vrij bitisige discussie tussen wat we kunnen omschrijven als westerse theoretische marxisten en praktiserende socialistische onder meer de pro's en contras van het onderwijs onder Stalin sloten we de Studiedag rond Onderwijs af. Blauwe ogen en gescheurde lippen werden gezalfd met wat goedkope rode wijn tijdens de receptie.

M.V.H.

vervolg van pagina 9

Gelukkig zijn er nog studentenorganisaties, zoals VVS (Vereniging van Vlaamse Studenten) die principieel tegen elke student beperkende maatregel zijn. Hun meest gebruikte strategie om dit te bereiken, bestaat erin om een paar onderhandelars naar de bevoegde minister te sturen en dan maar te hopen op zijn goede wil. Zo wordt er geen druk achter de studenteneisen gezet. De terugroeping van de onderwijsplannen vorig jaar in Frankrijk en van het plan Lebrun in Wallonië is er gekomen door de studenten massaal te mobiliseren en te informeren. Hierin schieten VVS en het BSG op dit ogenblik tekort. Hierdoor wordt het verzet tegen de plannen op een verkeerd niveau uitgevochten. Alles moet gedaan worden om te vermijden dat we de plannen pas in de realiteit zullen ontdekken.

Wij met MLB verzetten ons actief tegen elke besparing in het onderwijs of tegen elke belemmering van vrije toegang, geen ingangsexamen, geen studentenbeperking, weg met de VAO-regeling, geen inschrijvingsgeldverhoging. We denken dat België zonder al te veel technische problemen in staat is volledig gratis onderwijs te realiseren. We eisen:

*RECHT OP ONDERWIJS

***GEEN ENKELE BESPARING**
Als je iets wil doen tegen de afbraak van het onderwijs, dan vragen we je van contact met ons op te nemen. Om samen protestacties op te zetten tegen de VAO's, ingangsexamens en andere toekomstverbroeders. Samen staan we sterker.

MLB bezoekt de sociale realiteit van België weg van ons VUB eilandje, u komt toch mee?

De MLB bekampt allang het onrecht, "Dit is Belgisch" is geen modeshow maar wel bustocht op 3,4 en5 maart naar de andere realiteit van België, hoe is de situatie in de bedrijven hier?, hoe erg is de armoede? Meegaan met "dit is Belgisch" is een must voor alle studenten die zich vragen stellen bij dit systeem. Dit is tevens een ideale gelegenheid om op een toffe manier in contact te komen met de mensen van de MLB. En de discussie komt dan vanzelf wel ... bij deze ben je uitgenodigd. Ben je verder geïnteresseerd? Neem dan contact op met de MLB: Generaal Bernheimlaan 15 1040 Brussel

Simon, MLB Brussel

Een mini-impressie: Dublin.

Zo dichtbij, maar door de twee zeestroken op de weg erheen toch zo ver weg, Ierland. Land van natuurschoon en idyllische rust, maar ook het land van haar ons grotendeels onbekende hoofdstad Dublin. Nochtans was zij enkele jaren geleden nog culturele hoofdstad van Europa, en heeft zij een erg typisch, apart temperament. Tijd dus om een reporter voor een weekje ter plaatse te sturen.

De Republiek Ierland is waarschijnlijk het meest regenachtige land in Europa, maar goed, dat terzijde. Wat belangrijker is, is het verlaten karakter van het eiland. In het hele land wonen er amper 3 miljoen mensen, waarvan er dan nog 1 miljoen hun heil in de hoofdstad zoeken. Dat verklaart uiteraard het idyllische van het platteland. Tot mijn spijt moet ik echter toegeven dat ik tot nu toe nog maar een namiddag buiten Dublin heb doorgebracht, en dat is ondertussen al een jaar geleden. De oplettende lezer heeft het echter al gemerkt: 1 miljoen inwoners in een stad is een heel pak, en dat brengt zo het een en het ander met zich.

Door de reuzegrote werkloosheid op het platteland (ik ken geen cijfers, maar ik geloof echt dat we het hier nog niet zo slecht hebben), trekken enorm veel jongeren naar Dublin op zoek naar een job. Dat verklaart de grote bevolkingsdichtheid, maar het heeft ook zijn invloed op de algemene sfeer in de stad. Ondanks de zeer conservatieve instelling van de gemiddelde Ierse burgerij ('no sex before marriage', maar dat serieus gemeend, en eens getrouwd is echtscheiding onmogelijk, het is gewoon niet in de wet opgenomen; denk bij voorbeeld ook aan de Engelse normen in verband met sluitingsuren, etc.) creëert die

jeugdige bevolking een erg vrije prettige sfeer. Daar komt nog bij dat de centen voor het 'culturele hoofdstad-jaar' nu nog steeds blijven komen (weliswaar met vertraging, maar ze lijken de smaak te pakken te hebben) hetgeen dus betekent dat er erg veel jongeren zich bezighouden met het doen heropleven van het cultuurleven. Dit levert een erg aparte, vrije interpretatie van het begrip cultuur op. Het oude centrum wordt volledig herwerkt tot een combinatie van de typisch Oud-Ierse bouwkunst en de creativiteit van jonge kunstenaars, die zich absoluut niet gebonden voelen aan de conservatieve normen van hun land. Niet slecht gezien van de overheid trouwens, die interesse in de culturele levendigheid van hun hoofdstad. Ze halen daarmee, naast de groei van het toerisme, een heleboel kapitaal van het buitenland mee binnen. Zo zie je maar, een slechte economische situatie kan ook tot positieve ideeën leiden; gebeurde dat hier ook maar eens...

Daarnaast vindt men er ook wat er in een stad met een miljoen inwoners van een gemiddeld erg jonge leeftijd te verwachten valt: ambiance, en geen klein beetje. Van de typische café's met de traditionele muziek tot de meest 'trendy' plaatsen in Europa, alles is er te vinden, en meestal dan ook 'packed'. Stel u voor: om 11 uur 's avonds staan er rijen mensen geduldig te wachten om binnen te kunnen in een pub. Zijn de mensen hier uit op vertier of wat?

Kortom samengevat en in enkele woorden geresumeerd, als je ooit de kans hebt de uiterst aparte, typisch Ierse, ouwhollige en toch vrije sfeer te gaan proeven, dan zou ik daar geen twee keer over nadenken!

Uw reporter terplaatse, Tom, 16.01, Dublin.

GEKLEURD NIET GEKEURD

Van 13 tot en met 17 februari heeft op de VUB een week tegen racisme plaats. Onder het motto "de VUB bekennt kleur" organiseren onze Alma Mater en de vzw Break The Silence, in samenwerking met een vele diensten en kringen, een aantal activiteiten ten voordele van een project van het jeugdcentrum Centrum-West. Deze jongerenorganisatie heeft als centrale doelstelling het verhogen van de weerbaarheid van maatschappelijk achtergestelde jongeren in Molenbeek. Met het uitbrengen van een buurtkrantje wil deze organisatie de migrantenjongeren zelf aan het woord laten.

Momenteel telt het Centrum-West een 300 leden. Deze jongeren nemen deel aan activiteiten die sport en spel, onderwijs (taal- en huiswerkclasses) en sociale dienstverlening (tewerkstelling, juridische problemen, e.a.) behelzen. De begeleiding gebeurt door een multi-etnisch team, doch zelforganisatie is een belangrijk streefdoel van deze organisatie. Met de oprichting van een eigen publicatie hoopt men de verschillende bevolkingsgroepen en buurtorganisaties dichter bij elkaar te brengen. Daarnaast hopen de initiatiefnemers dat de migrantenjongeren met die buurtkrant een uitlaatklep krijgen voor hun passies en problemen. Omdat de financiering van die buurtkrant moeilijk door de organisatie zelf kan gedragen worden, hebben verschillende organisaties uit de VUB geleideren tijdens de week van 13 tot en met 17 februari een aantal activiteiten gepland. Een muziekwis van Break The Silence opent de week. Dinsdag is er een mimevoorstelling, vinden er workshops plaats rond vrouwen en jongeren en de islam, en volgt er een debat over de confrontatie tussen de islam en de (westerse) democratie.

Op woensdag wordt het Kulturkaffee opgeluisterd door de (gratis) concerten van *Wacko Tobacco*, *Charlie 45* en de *Jef Mercelis Band*. Donderdagavond is er de gespreksavond *Gekleurd niet gekleurd*, met *Cecile Hamie (Agalev)*, *Vic Anciaux (VU)*, een vertegenwoordiger van het Centrum-West en iemand van de rijkswacht. Als afsluiter is er vrijdag een concert van de Antwerpse acid-jazz formatie *Wizards of Ooze* in het KK, gevolgd door een knallende fuif.

M.V.H.

Praktisch.

* ma 13/02 : - Muziekwis in taverne

- Funtime om 20 u
* di 14/02 : - Mimevoorstelling in resto VUB om 14 u
- Workshops in resto VUB (benen): 14 u
- Debat rond islam en democratie in 4G108 om 20 u
* wo 15/02 : - gratis concerten in hetKK om 20 u
* do 16/02 : - debat "Gekleurd, niet gekleurd": Aula, 20 u
* vr 17/02 : - concert Wizards of Ooze : KK, 20 u

Progressieve studenten over de hele wereld

Ik ben Kabir, student menselijke ecologie (VUB) uit Bangladesh. Woensdag 22 februari zal ik deelnemen aan een discussie-avond, georganiseerd door student aid in samenwerking met de MLB. Dit rondetafelgesprek zal gaan over wat het betekent een progressieve student te zijn in de Derde Wereld. Samen met o.m. Odei El-Taie, van de unief van Bagdad (Irak) en met Mahicor Mdiaye, een Senegalees die aan de VUB doctorert (hydrologie), zal er gediscussieerd worden over verschillen tussen België en de Derde Wereld. Hoe worden progressieve studentenorganisaties ginds georganiseerd? Heeft het principe van vrij onderzoek er dezelfde betekenis als in België? Om maar enkele mogelijke onderwerpen te noemen. Wil jij je ervaringen ook kwijt tijdens de discussieavond? Laat ons dan iets weten. Iedereen is van Harte welkom!

Kabir

(nvdr : gelieve een contactplaats of -persoon te vermelden; onze excuses voor eventuele fouten in de eigennamen)

BSG-agenda

Zaal

Aula

woensdag 15/02/95

HLB: TD

donderdag 16/02/95

ME: TD

vrijdag 17/02/95

PK: Cantus

zondag 19/02/95

VRG: Cantus

maandag 20/02/95

PPK

dinsdag 21/02/95

FA

woensdag 22/02/95

WL: Cantus

donderdag 23/02/95

BSG: ESN-TD

zondag 26/02/95

PK: Cantus

maandag 27/02/95

APIA

dinsdag 28/02/95

BSG: Cantus

woensdag 01/03/95

Sofvay: Cantus

donderdag 02/03/95

JS

vrijdag 03/03/95

HILOK

woensdag 15/02/95

JS: debat Qd

donderdag 16/02/95

BIOTECH: Léon

maandag 20/02/95

ZWK: SpeedQb

CAMP: Suite 16

woensdag 22/02/95

LWK: Romeo is bleeding

Qb

WK: Maverick Qd

maandag 06/03/95

LIA: Quiz Qa

KBS: Beverly Hills Cop III

Qb

KIB: Wolf Qd

dinsdag 07/03/95

IG: Weddings and a

funeral Qc

donderdag 09/03/95

WL: The mask Qc

elk dinsdag in de aula
repetitie kvasiek ensemble

Een kleine rechtzetting:

"Einstein meets Margritte", een kind des huizes

Ten gevolge van een kleine communicatiestoornis verscheen in de vorige Moeial (nr. 5 jaargang 12 pagina 2) dat de conferentie "Einstein meets Margritte" georganiseerd zou worden de International Quantum Structures Association. In feite is het ons aller VUB die dit symposium organiseert. Dit gebeurt in het kader van 25 jaar VUB waarvan de hoofdcördinator Marc Van Molle is. De International Quantum Structures Association is enkel de initiatiefnemer van één van de satellietconferenties die gelijktijdig zullen doorgaan, vandaar de vergissing. Door speling van het lot is de verkeerde aankondiging, namelijk deze van dit satelliet Symposium in handen van de redactie gekomen. Hiervoor onze excuses OH VUB, OH VUB, we hebben U lief, al 25 jaar lang!!! Eén van deze weken hopen we tevens een gesprekje met Dirk Aerts, één van de mede-organisatoren en vormgever van deze conferentie, en iemand die sinds de voorbereidingen van "Einstein meets Margritte" hun aanvang genomen hebben, blijkbaar in een non-lokale ondetecteerbare toestand overgegaan is. De Moeial-mensen zijn blijkbaar niet de enigen die zweogen in het zweet des aanschijns.

De Moeial

Tweewekelijks studenten-tijdschrift van de Vrije Universiteit Brussel in samenwerking met het Brussels Studentengenootschap, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur.

Pleinlaan 2, 1050 Brussel
tel. 02/629.23.38
fax 02/629.23.62

Coördinator
Haroun Amira

Redactie

Tom, Sami, Anna,
Haroun, Domenico,
Nadia, Sjoonie

Medewerkers

Jack Van Handenhove,
Seppe, Filip, Stefan, Matrick,
Geert A., Sarah, Saskia, Pascal,
Michel, Ruben, Jürgen, David

Illustraties

Geert Rondout, Maarten
Wim Castermans,
archief

Verantwoordelijke uitgever

Domenico Vaccaro
Pleinlaan 2, 1050 Brussel

De Redactie is niet verantwoordelijk voor artikels van het BSG en VO.